

SPIS TABLIC	4
SPIS WYKRESÓW	4
I. WSTĘP	5
II. PRZYCZYNY PODJĘCIA DECYZJI O LIKWIDACJI KOPALŃ WĘGLA KAMIENNEGO.....	5
1. „Wałbrzyskie Kopalnie Węgla Kamiennego”.....	6
2. Kopalnia Węgla Kamiennego „Nowa Ruda”.....	6
3. Zakład Wydobywczo - Przeróbczy Antracytu.....	6
4. Kopalnia Węgla Kamiennego „Sosnowiec”	7
5. Kopalnia Węgla Kamiennego „Saturn”	7
6. Kopalnia Węgla Kamiennego „Porąbka - Klimontów”	7
7. Kopalnia Węgla Kamiennego „Barbara - Chorzów”.....	8
8. Kopalnia Węgla Kamiennego „Siemianowice”	8
9. Zakład Górniczy „Rozalia”	8
10. Kopalnia Węgla Kamiennego „Siemianowice - ZG Rozalia”	9
11. Kopalnia Węgla Kamiennego „Żory”	9
12. Kopalnia Węgla Kamiennego „Marcel” Ruch 1 Maja.....	9
13. Kopalnia Węgla Kamiennego „Morcinek”	10
14. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jas - Mos” ruch „Moszczenica”	10
15. Kopalnia Węgla Kamiennego „1 Maja - Morcinek - Moszczenica”	11
16. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jan Kanty”	11
17. Kopalnia Węgla Kamiennego „Siersza”.....	11
18. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jan Kanty - Siersza”	12
19. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice - Kleofas”	12
20. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice - Kleofas” - Rejon „Śródmieście” Ruchu I „Kleofas” i części Ruchu II - „Katowice”	12
21. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice - Kleofas” - ruch II „Katowice”.....	12

22. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice” w całkowitej likwidacji.....	12
23. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice - Kleofas” Zakład Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.	13
24. Zakład Górniczy „Bytom II”	13
25. Kopalnia Węgla Kamiennego „Niwka - Modrzejów”	13
26. Kopalnia Węgla Kamiennego „Gliwice”	14
27. Kopalnia Węgla Kamiennego „Dębieńsko”	14
28. Kopalnia Węgla Kamiennego „Powstańców Śląskich”	15
i Kopalnia Węgla Kamiennego „Powstańców Śląskich- Bytom I”	15
29. Kopalnia Węgla Kamiennego „Bobrek - Miechowice”	16
30. Kopalnia Węgla Kamiennego „Pstrowski” i Kopalnia Węgla Kamiennego „Pstrowski - Jadwiga”	16
31. Zakład Wydobywczy Surowców Mineralnych „Jadwiga” Sp. z o.o.	17
32. Kopalnia Węgla Kamiennego „Centrum - Szombierki”	18
33. Kopalnia Węgla Kamiennego „Rozbark”	18
34. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jowisz”	19
35. Zakład Górniczy „Wojkowice” Sp. z o.o.	19
36. Kopalnia Węgla Kamiennego „Paryż”	20
37. Kopalnia Węgla Kamiennego „Grodziec”	20
38. Kopalnia Węgla Kamiennego „Andaluzja”	21
39. Kopalnia Węgla Kamiennego „Julian”	21
40. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jaworzno”	22
41. Kopalnia Doświadczalna Węgla Kamiennego M - 300	23

III. RODZAJE ZADAŃ WYKONYWANYCH W TRAKCIE LIKWIDACJI KOPALŃ ORAZ DZIAŁAŃ WYKONYWANYCH PO ZAKOŃCZENIU LIKWIDACJI KOPALŃ WĘGLA KAMIENNEGO MOŻLIWE DO SFINANSOWANIA Z DOTACJI BUDŻETOWEJ. 23

1. Działalność likwidacyjna w latach 1994 – I półrocze 2008.	25
2. Realizacja prac likwidacyjnych w zakresie zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń oraz działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń w latach 1994 - I półrocze 2008 r.	25
2.1. Likwidacja wyrobisk korytarzowych.	25
2.2. Likwidacja szybów i szybków.....	25
2.3. Likwidacja obiektów powierzchniowych.	26
2.4. Wykonywanie prac zabezpieczających oraz przedsięwzięć zapobiegających zagrożeniom, w związku z likwidowanym zakładem górniczym.	26
2.5. Utrzymywanie obiektów przeznaczonych do likwidacji w kolejności zapewniającej bezpieczną likwidację zakładu górniczego.	26

2.6. Wykonywanie prac związanych z zabezpieczeniem wyrobisk korytarzowych.	26
2.7. Szkody wywołane ruchem zakładu górniczego.	27
2.8. Rekultywacja terenów pogórnich.	27
2.9. Opracowywanie, wymaganych odrębnymi przepisami, projektów, dokumentacji, opinii, ekspertyz i analiz związanych z likwidacją.	27
2.10. Zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym.	27
2.11. Odsalanie wód dołowych.	28
2.12. Koszty ogólnego zarządu.	28
2.13. Pozostałe koszty związane z realizacją prac likwidacyjnych.	28
3. Kształtowanie się kosztów likwidacji poszczególnych kopalń całkowicie likwidowanych w okresie obowiązywania programów likwidacji, zaakceptowanych przez ministra właściwego ds. gospodarki.	28
3.1. Zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym.	29
4. Rekultywacja terenów pogórnich oraz naprawianie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego.	33
4.1. Rekultywacja terenów pogórnich.	33
4.2. Naprawianie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego.	33
IV. PODSUMOWANIE.....	34

Spis tablic

1. Terminy rozpoczęcia oraz zakończenia likwidacji kopalń, których likwidacja finansowana jest z budżetu.
- 2 - 38. Zakres rzeczowy i finansowy zadań likwidacyjnych oraz działań polikwidacyjnych w latach 1994 - 2008 r. kopalnie w całkowitej likwidacji.
39. Udział kosztów poszczególnych grup zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń w kosztach likwidacji ogółem w okresie obowiązywania programu.
40. Średnie koszty jednostkowe zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń, termin zakończenia całkowitej likwidacji kopalń wg zaakceptowanych programów likwidacji.

Spis wykresów

- 1 - 32. Wykresy nakładów poniesionych w latach 1994-2006 na realizację zadań likwidacyjnych, rekultywację terenów, naprawianie szkód górniczych, odsalanie wód dołowych oraz na pozostałe koszty związane z działalnością kopalni w okresie likwidacji.

I. Wstęp

Przełom polityczno-gospodarczy, który dokonał się w Polsce w 1989 r. zastał górnictwo węgla kamiennego w sytuacji bardzo niekorzystnej. Przy wysokim poziomie rozwiniętych zdolności produkcyjnych wynoszących ponad 180 mln ton na rok, w ciągu kilku lat nastąpił wyraźny spadek zapotrzebowania na węgiel kamienny w kraju do około 100 mln ton na rok. Równocześnie na rynkach zagranicznych zaczęły się kształtować niekorzystne relacje cenowe, skazujące polski eksport węgla kamiennego na sprzedaż poniżej kosztów wytwarzania.

Transformacja górnictwa to szereg etapów działań politycznych, organizacyjnych i strukturalnych, które szczególnie w pierwszym okresie lat 1989-94, ukształtowały obraz polskiego górnictwa węglowego, zmierzającego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. Dotyczy to zwłaszcza nowego podejścia do określenia zapotrzebowania polskiej gospodarki na węgiel kamienny, rentowności czynnych kopalń, ze szczególnym uwzględnieniem tempa likwidacji kopalń trwale nierentownych i związanych z tym problemami prawnymi, społecznymi, finansowymi i ochrony środowiska.

Proces likwidacji kopalń węgla kamiennego rozpoczął się z początkiem 1991 r., jako jeden z elementów restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego, którego głównym celem było zmniejszanie nadmiernych zdolności produkcyjnych górnictwa poprzez likwidację kopalń trwale nierentownych oraz likwidację kopalń o kończących się zasobach. Ponadto, mając na uwadze obniżenie kosztów wydobycia w skali wszystkich kopalń, prowadzono działania w kierunku uproszczenia modelu kopalń oraz likwidację nadmiernego zatrudnienia w stosunku do poziomu produkcji węgla.

W ramach tego procesu prowadzono likwidację kopalń- całych zakładów górniczych lub ich części, lub łączono zakłady górnicze w celu likwidacji nierentownej części kopalni zespolonej.

Niniejsze opracowanie obejmuje całkowitą likwidację kopalń w latach 1994 r. – I półrocze 2008 r. w zakresie rzeczowym i finansowym oraz wysokość środków budżetowych przeznaczonych na ten cel.

II. Przyczyny podjęcia decyzji o likwidacji kopalń węgla kamiennego.

W większości likwidowanych kopalń udostępnione zasoby operatywne uległy wyczerpaniu, a inwestowanie w udostępnianie nowych zasobów (w porównaniu z innymi kopalniami czynnymi) było wysoce nieekonomiczne.

Głównymi przyczynami podjęcia decyzji o likwidacji kopalń węgla kamiennego były:

- kończące się udostępnione zasoby węgla, niejednokrotnie przy znacznym rozproszeniu pozostałego złoża na rozległym obszarze górniczym,

- eksploatacja prowadzona w reszkowych partiach pokładów (ograniczone parcele eksploatacyjne pocięte uskoki, wzrastające zanieczyszczenie skałą płoną eksploатовanych i przewidywanych do eksploatacji pokładów węgla),
- pogarszające się z roku na rok wyniki finansowe, wynikające głównie z wysokich kosztów wydobycia węgla,
- ekstremalnie trudne i uciążliwe warunki górniczo-geologiczne zalegania złóż (niskie, stromo zalegające i nieregularne pokłady węgla),
- wyrzuty gazów i skał,
- brak możliwości zastosowania mechanizacji robót wybierkowych,
- ewentualna konieczność prowadzenia stosunkowo płytkiej eksploatacji pod zwartą zabudową miejską.

1. „Wałbrzyskie Kopalnie Węgla Kamiennego”

Na podstawie decyzji Ministra Przemysłu i Handlu z dniem 01.04.1993 r. połączono Kopalnię Węgla Kamiennego „Wałbrzych”, Kopalnię Węgla Kamiennego „Thorez” i Kopalnię Węgla Kamiennego „Victoria” w jeden podmiot o nazwie „Wałbrzyskie Kopalnie Węgla Kamiennego”.

Zakłady górnicze byłej KWK „Wałbrzych” - ZG „Chrobry” (bez ZG „Chrobry II”, stanowiącego zasoby przemysłowe antracytu) i KWK „Victoria” - ZG „Victoria” zlikwidowano w terminach odpowiednio do 31.12.1995 r. i do 31.12.1994 r., natomiast zakład górniczy byłej KWK „Thorez” – ZG „Julia” zlikwidowano do 31.12.2001 r.

2. Kopalnia Węgla Kamiennego „Nowa Ruda”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Nowa Ruda” w 1971 r. została połączona z Kopalnią Węgla Kamiennego „Słupiec”.

Likwidację podziemnej Kopalni Węgla Kamiennego „Nowa Ruda” rozpoczęto od 01.04.1992 r. na podstawie decyzji Ministra Przemysłu i Handlu.

Według ww. decyzji likwidacja przeprowadzona miała zostać w dwóch etapach, tj. likwidacja pola „Piast” do roku 1995 i likwidacja pola „Słupiec” do 2001 roku.

3. Zakład Wydobywczo - Przeróbczy Antracytu

Zakład Wydobywczo - Przeróbczy Antracytu działalność górniczą rozpoczął w 1994 r. początkowo w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością a następnie jako spółka akcyjna. Eksploatacja antracytu odbywała się w Zakładzie Górniczym „Chrobry II”.

W czerwcu 1997 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ZWPA S.A. podjęło uchwałę dotyczącą rozpoczęcia z dniem 01.08.1997 r. likwidację ZG „Chrobry II” z terminem zakończenia wydobycia do 31.12.1998 r. i zakończenia likwidacji 31.12.2000 r.

Termin zakończenia likwidacji został skrócony do 30.06.1999 r. według zaakceptowanego przez MG „Programu likwidacji...” a wg umowy zawartej pomiędzy MG a ZWP Antracytu do 31.10.1999 r.

4. Kopalnia Węgla Kamiennego „Sosnowiec”

Decyzją Ministra Przemysłu i Handlu postawiono w stan likwidacji KWK „Sosnowiec” z dniem 01.01.1993 r., określając termin zakończenia eksploatacji do dnia 31.12.1995 r., a likwidację zakładu górniczego do dnia 31.12.1996 r.

Minister Przemysłu i Handlu Decyzją z dnia 19.05.1995 r. w sprawie oceny procesu likwidacji zakładu górniczego w KWK „Sosnowiec”, po dokonaniu oceny działalności przedsiębiorstwa w zakresie likwidacji zakładu górniczego, uznał dotychczasowe działania w tym zakresie za nie odpowiadające potrzebom i w związku z tym zalecił zmienić termin zakończenia eksploatacji węgla z dnia 31.12.1995 r. na dzień 31.12.1997 r. przy zachowaniu m.in. następujących założeń:

- eksploatacja węgla powinna zostać zakończona z chwilą wyczerpania zasobów operatywnych zalegających w pokładach 501 i 510 przy założeniu, że dobowe wydobywanie węgla handlowego nie będzie niższe niż 2 500 t/d,
- termin zakończenia likwidacji zakładu górniczego, polegającej na likwidacji podziemnych wyrobisk górniczych oraz obiektów techniczno-technologicznych na powierzchni powinien przypaść na 31.12.1998 r.

Następnie zakończenie likwidacji zakładu górniczego przedłużone zostało do dnia 30.06.2000 r. zgodnie z zaakceptowanym przez Ministra Gospodarki aneksu nr 1 do programu likwidacji na lata 1999 - 2000.

W lipcu 2000 r. kopalnia weszła w strukturę Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.

5. Kopalnia Węgla Kamiennego „Saturn”

KWK „Saturn” w Czeladzi powstała z połączenia byłej KWK „Milowice” w Sosnowcu, byłej KWK „Czeladź” (1973 r.) i KWK „Czerwona Gwardia” w Czeladzi (1976 r.).

Decyzją Ministra Przemysłu i Handlu postawiono w stan likwidacji KWK „Saturn” z dniem 01.01.1993 r., określając termin zakończenia eksploatacji do dnia 31.12.1995 r., a likwidację zakładu górniczego do dnia 31.12.1996 r.

Decyzją MPiH w 1993 r. w celu utrzymania i eksploatacji wody pitnej wydzielono z likwidowanego zakładu górniczego szyb „Pawel” i szyb nr II do głębokości 210 m oraz niezbędne wyrobiska poziome.

Następnie zakończenie likwidacji zakładu górniczego przedłużone zostało do dnia 31.12.2000 r. zgodnie z zaakceptowanym przez Ministra Gospodarki programem likwidacji na lata 1999 - 2000.

W lipcu 2000 r. kopalnia weszła w strukturę Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.

6. Kopalnia Węgla Kamiennego „Porąbka - Klimontów”

KWK „Porąbka - Klimontów” S.A. powstała z połączenia byłych KWK „Porąbka”, KWK „Mortimer” (w 1960 r.) i KWK „Klimontów” (w 1974 r.).

Od 1994 r. likwidowała etapowo zakłady górnicze byłych kopalń. W latach 1994 - 1996 zlikwidowano Ruch III - „Klimontów”. W latach 1996 - 1997 zlikwidowano Ruchu II „Mortimer”.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy uchwałą nr 1 z dnia 23.06.1997 r. Rep. „A” 11717/97 zobowiązało Zarząd kopalni do prowadzenia eksploatacji nie dłużej niż do końca 1998 r. z równoczesną kontynuacją likwidacji zakładu górniczego z ostatecznym terminem jej zakończenia do końca 2000 r.

W lipcu 2000 r. kopalnia weszła w strukturę Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.

7. Kopalnia Węgla Kamiennego „Barbara - Chorzów”

Z dniem 15 lipca 1993 r. KWK „Barbara - Chorzów” została postawiona w stan likwidacji z terminem zakończenia eksploatacji węgla z dniem 31.10.1993 r. i zakończenia likwidacji z dniem 31.12.1995 r.

8. Kopalnia Węgla Kamiennego „Siemianowice”

Z dniem 15 lipca 1993 r. KWK „Siemianowice” została postawiona w stan likwidacji z terminem zakończenia eksploatacji węgla z dniem 31.12.1994 r. i zakończenia likwidacji z dniem 31.12.1996 r.

Decyzją MPiH z 1994 r. przesunięty został termin zakończenia eksploatacji węgla na 31.12.1996 r. i zakończenia likwidacji 31.12.1998 r.

Według zaakceptowanego przez MG programu likwidacji kopalni na lata 1998 - 2000, zakończenie likwidacji kopalni przesunięto do 30.09.2000 r.

W ramach likwidacji KWK „Siemianowice” w okresie od 1993 - 1998 prowadzono likwidację byłych kopalń węgla kamiennego: KWK „Ficynus” KWK „Michał” i KWK „Siemianowice”.

9. Zakład Górniczy „Rozalia”

ZG „Rozalia” została utworzona z dniem 01.01.1996 r. na bazie części obszaru górniczego KWK „Siemianowice” w celu prowadzenia działalności związanej z wydobywaniem węgla.

Wydzielenie ZG „Rozalia”, jak wynika z Uchwały nr 224 Zarządu RSW S.A. z dnia 19.01.1999 r. i nadanie mu statusu Zakładu Rudzkiej Spółki Węglowej S.A. miało na celu jednoznaczne rozgraniczenie działalności związanej z technicznie i ekonomicznie uzasadnioną eksploatacją węgla od działalności likwidacyjnej.

Ww. uchwałą Zarząd RSW S.A. postawił z dniem 01.07.1999 r. w stan całkowitej likwidacji ZG „Rozalia” z terminem zakończenia wydobywania węgla do dnia 31.12.1999 r. i zakończenia likwidacji do dnia 31.12.2000 r.

10. Kopalnia Węgla Kamiennego „Siemianowice - ZG Rozalia”

W dniu 29.07.1999 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki pod firmą: KWK „Siemianowice” Sp. z o.o. podjęło w formie aktu notarialnego /Rep. nr 6476/99/ uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki poprzez utworzenie nowych udziałów, które objął jedyny wspólnik Rudzka Spółka Węglowa S.A. w Rudzie Śląskiej, przy czym udziały w podwyższonym kapitale zostały pokryte wkładem niepieniężnym w postaci przedsiębiorstwa, jako zespołu składników materialnych i niematerialnych, Zakładu Górniczego „Rozalia” oraz zmiany firmy spółki o brzmieniu Kopalnia Węgla Kamiennego „Siemianowice” - Zakład Górniczy „Rozalia” Sp. z o.o.

KWK „Siemianowice” - ZG „Rozalia” Sp. z o.o. od 01.10.2000 r. realizowała przedsięwzięcia niezbędne do wykonania po likwidacji obydwu kopalń.

11. Kopalnia Węgla Kamiennego „Żory”

Kopalnia, jako przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Kopalnia Węgla Kamiennego im. „Związku Młodzieży Polskiej” rozpoczęła wydobycie węgla w grudniu 1979 roku.

W dniu 27.10.1992 r. dokonano zmiany nazwy kopalni na KWK „Żory”, natomiast zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 04.10.1995 r. przekształcono przedsiębiorstwo państwowe KWK „Żory” w jednoosobową Spółkę Skarbu Państwa pod nazwą: Kopalnia Węgla Kamiennego „Żory” Spółka Akcyjna co było podyktowane procesem restrukturyzacji górnictwa oraz procesem inkorporacji KWK „Żory” S.A. z Jastrzębską Spółką Węglową S.A. (ściśle powiązania technologiczne z kopalniami tej Spółki).

W dniu 15 sierpnia 1996 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy KWK „Żory” S.A. postawiło w stan likwidacji zakład górniczy Kopalni Węgla Kamiennego „Żory”, z terminem zakończenia wydobycia węgla do dnia 30.10.1996 r. i likwidacją zakładu górniczego do dnia 31 grudnia 1997 roku.

Następnie zakończenie likwidacji zakładu górniczego przedłużone zostało do dnia 31.12.1999 r. zgodnie z zaakceptowanym przez Ministra Gospodarki programem likwidacji w 1999 roku.

12. Kopalnia Węgla Kamiennego „Marcel” Ruch 1 Maja

Z dniem 04.02.1995 r. do KWK „Marcel” przyłączona została KWK „1 Maja”. Zarząd Rybnickiej Spółki Węglowej S.A. uchwałą w 1996 r. postawił część zakładu górniczego byłej KWK „1 Maja” rejon „Południe” do likwidacji. Zakończenie likwidacji określone zostało w zaakceptowanym przez MG programie likwidacji na lata 1997 - 1998 w terminie do 31.12.1998 r.

Zarząd RSW S.A. uchwałą z 1999 r. wraz z aneksem do uchwały postawił w stan likwidacji cały Ruch „1 Maja” z terminem rozpoczęcia likwidacji 01.07.2000 r., terminem zakończenia wydobycia 30.09.2000 r. oraz terminem zakończenia likwidacji do 31.12.2001 r.

Według akceptacji przez MG programu likwidacji na lata 2000 - 2002 termin zakończenia wydobycia na Ruchu „1 Maja” został skrócony do dnia 31.06.2000 r.

Zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy RSW S.A. dokonano sprzedaży byłej KWK „1 Maja” na rzecz Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A., która dokończyła likwidację kopalni w terminie do 31.12.2003 r. ze środków własnych.

13. Kopalnia Węgla Kamiennego „Morcinek”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Morcinek” rozpoczęła eksploatację w styczniu 1987 r. jako jedna z kopalń „Rybnicko - Jastrzębskiego Gwarectwa Węglowego”.

Od 01.01.1990 r. Kopalnia działała jako przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Kopalnia Węgla Kamiennego „Morcinek” w Kaczycach, a od 01.03.1993 r. jako jeden z zakładów Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. w dniu 10.08.1998 r. postawiło KWK „Morcinek” w stan likwidacji z terminem zakończenia wydobywania 31.10.1998 r. i zakończenia likwidacji 31.12.1999 r..

Według akceptacji przez MG aneksu nr 3 do programu likwidacji na lata 1998 - 1999 termin zakończenia likwidacji został wydłużony do dnia 31.12.2000 r.

Zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy JSW S.A. dokonano sprzedaży KWK „Morcinek” na rzecz Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A., która prowadziła działania polikwidacyjne.

14. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jas - Mos” ruch „Moszczenica”

Kopalnię Węgla Kamiennego „Jastrzębie - Moszczenica” oddano do ruchu w 1962 r. Decyzją Ministra Górnictwa i Energetyki w 1966 r. podzielono kopalnię na KWK „Jastrzębie” i KWK „Moszczenica”. Po utworzeniu Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. w wyniku podjętych działań restrukturyzacyjnych, mających na celu ograniczenie kosztów wydobywania wstrzymano w 1993 r. intensywną eksploatację w filarze dla miasta Jastrzębia w obydwóch kopalniach.

W 1994 r. uchwałą Walnego Zgromadzenia JSW S.A. ww. kopalnie połączono w jedną o nazwie KWK „Jas-Mos”.

Uchwałą Zarządu JSW S.A. z 1997 r. postawiono w stan likwidacji obszar południowy KWK „Jas-Mos” - Ruch Górniczy „Moszczenica” z terminem rozpoczęcia likwidacji z dniem 01.01.1998 r., zakończeniem wydobywania węgla w 2002 r. i zakończenia likwidacji w 2005 r.

Ruch górniczy „Moszczenica” planowano likwidować w trzech etapach. Zgodnie z programem naprawczym JSW S.A. na lata 1999 - 2002 i zaakceptowanymi przez MG programem i aneksami do programu likwidacji, odstąpiono od etapowej likwidacji ruchu „Moszczenica” i przyspieszono likwidację z terminem rozpoczęcia likwidacji ruchu „Moszczenica” z dniem 01.01.2000 r., zakończenia wydobywania węgla 30.06.2000 r. oraz terminem zakończenia likwidacji do 31.12.2001 r.

Uchwałą Zarządu JSW S.A. utworzono z dniem 01.02.2001 r. zakład JSW S.A. Kopalnia Węgla Kamiennego „Moszczenica” w całkowitej likwidacji.

Zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy JSW S.A. Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A nabyła w dniu 29.03.2001 r. od JSW S.A. KWK „Moszczenica” w całkowitej likwidacji, która dokończyła likwidację zgodnie z zaakceptowanym przez MG programem likwidacji do 30.06.2002 r.

15. Kopalnia Węgla Kamiennego „1 Maja - Morcinek - Moszczenica”

Od 01.04.2002 r. Zarząd SRK S.A. połączył trzy Zakłady Spółki w jeden Zakład pod nazwą KWK „1 Maja - Morcinek - Moszczenica”, który prowadzi działania polikwidacyjne.

16. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jan Kanty”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Jan Kanty” S.A. działalność górniczą rozpoczęła w 1920 roku. Od 01.03.1993 r. Kopalnia przekształcona została w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa.

Z uwagi na wyczerpanie się zasobów węgla w rejonie eksploatacji płytkiej i w rejonie eksploatacyjnym Partii „A” na poziomie 170 m oraz wyczerpanie się zasobów operatywnych węgla w rejonie eksploatacyjnym Partii „B” na poziomie 270 m, na mocy Decyzji MPiH rozpoczęto etapową likwidację części zakładu górniczego, a mianowicie:

- etap I likwidacji, realizowany w latach 1994 - 1995, obejmował likwidację rejonu eksploatacyjnego Partii „A” na poz. 170 m oraz rejonu eksploatacji płytkiej,
- etap II likwidacji, realizowany w latach 1996 - 1997, obejmował likwidację zbędnych dla kopalń wyrobisk powyżej poziomu wydobywczego 270 m, likwidację szybu wentylacyjnego „Jęzor VI” oraz likwidację zagrożenia wodnego,
- etap III likwidacji - likwidacja rejonu eksploatacyjnego Partii „B” oraz upadowej „Jęzor VI” wraz z pozostałą częścią poziomu wydobywczego 170 m, planowany w latach 1998 - 1999, nie został zrealizowany z uwagi na brak środków przewidzianych w „Programie likwidacji...na lata 1998 - 1999”.

Zarząd KWK „Jan Kanty” S.A., postawił kopalnię z dniem 01.01.2000 r. w stan całkowitej likwidacji z terminem zakończenia wydobywania 31.12.2000 r., i zakończenia likwidacji do dnia 30.06.2002 r.

Według akceptacji przez MG programu likwidacji na lata 2000 - 2002 wraz z aneksami, termin zakończenia wydobywania został skrócony do dnia 31.07.2000 r.

W lipcu 2000 r. kopalnia weszła w strukturę Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.

17. Kopalnia Węgla Kamiennego „Siersza”

Prace związane z częściową likwidacją i uproszczeniem modelu kopalni prowadzone były w KWK „Siersza” od 1994 roku obejmującą: likwidację upadowej „Misiury”, likwidację IV poziomu wydobywczego oraz likwidację szybów „Artur - pomocniczy”, „Paula” i „Walter” wraz z obiektami towarzyszącymi na powierzchni oraz partie eksploatacyjne A i B wraz z szybami i obiektami powierzchniowymi.

Zarząd NSW S.A. podjął uchwały w 1999 r. o postawieniu KWK „Siersza” w stan całkowitej likwidacji z terminami: zaprzestania wydobywania 31.10.1999 r., rozpoczęcia likwidacji od 01.11.1999 r. i zakończenia likwidacji do 31.01.2001 r.

Według akceptacji przez MG programu likwidacji wraz z aneksami, termin zakończenia likwidacji przedłużono do dnia 30.06.2002 r.

Z dniem 01.06.2001 r., Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A., realizując program rządowy, w odniesieniu do restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw górniczych, zakupiła od Nadwiślańskiej Spółki Węglowej S.A., część majątku KWK „Siersza” (umowa sprzedaży Rep. A nr 1472/2001).

18. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jan Kanty - Siersza”

Od 01.04.2002 r. Zarząd SRK S.A. połączył dwa Zakłady Spółki w jeden Zakład pod nazwą KWK „Jan Kanty - Siersza”, który prowadzi działania polikwidacyjne.

19. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice - Kleofas”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice – Kleofas” powstała w wyniku realizacji procesu restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego, przez połączenie w lipcu 1996 r. dwóch sąsiadujących ze sobą, samodzielnie działających kopalń tj. KWK „Kleofas” (w tym Rejon „Śródmieście” po byłej KWK „Gottwald”) i KWK „Katowice”.

20. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice - Kleofas” - Rejon „Śródmieście” Ruchu I „Kleofas” i części Ruchu II - „Katowice”

W struktury kopalni „Kleofas” wchodziła dawna samodzielna kopalnia KWK „Gottwald”, jako Ruch II.

Zarząd Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. uchwałą z października 1994 r. wyraził zgodę na likwidację Ruchu II Gottwald w KWK „Kleofas”.

W lipcu 1996 r. połączono KWK „Kleofas” i KWK „Katowice” i powstał jeden podmiot pn. KWK „Katowice - Kleofas”.

Uchwałą Zarząd KHW S.A. w grudniu 1996 r. zatwierdził „Program likwidacji części zakładu górniczego Rejonu „Śródmieście” Ruchu I - „Kleofas” i części Ruchu II - „Katowice” KWK „Katowice - Kleofas” w latach 1997 - 1999”.

Według akceptacji przez MG programu likwidacji na lata 1997 - 1999 wraz z aktualizacją, termin zakończenia likwidacji do dnia 31.12.1999 r.

21. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice - Kleofas” - ruch II „Katowice”

Zarząd Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. uchwałami z 1999 r. podjął decyzję o likwidacji Ruchu II „Katowice” KWK „Katowice - Kleofas” z terminami rozpoczęcia likwidacji 01.05.1999 r., zakończenia wydobywania węgla do 01.07.1999 r. i zakończenia likwidacji do 31.12.2000 r.

Według akceptacji przez MG programu likwidacji wraz z aneksami, termin zakończenia likwidacji przedłużono do dnia 31.12.2002 r.

22. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice” w całkowitej likwidacji

W dniu 28.02.2001 r. Ruch II „Katowice” został wydzielony z KWK „Katowice - Kleofas” jako KWK „Katowice” w całkowitej likwidacji.

Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A nabyła z dniem 02.07.2001 r. od Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. KWK „Katowice” w całkowitej likwidacji, która dokończyła likwidację do 31.12.2002 r. KWK „Katowice” w całkowitej likwidacji stała się Zakładem SRK S.A. pod nazwą KWK „Katowice”.

23. Kopalnia Węgla Kamiennego „Katowice - Kleofas” Zakład Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.

Na podstawie umowy sprzedaży zawartej w dniu 31.12.2004 r. Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. nabyła od Katowickiego Holdingu Węglowego S.A składniki mienia likwidowanej kopalni KWK „Katowice - Kleofas”.

Uchwałą nr 957 z dnia 07.12.2004 r. Zarząd SRK S.A. utworzył Oddział - Zakład KWK „Katowice - Kleofas”, który prowadził likwidację zgodnie z zaakceptowanym przez MG programem likwidacji wraz z aneksami do dnia 31.12.2006 r.

24. Zakład Górniczy „Bytom II”

W 1971 r. zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki połączone zostały KWK „Rozbark” i KWK „Łagiewniki” w jedno przedsiębiorstwo górnicze pod nazwą Kopalnia Węgla Kamiennego „Rozbark”. Na skutek wyczerpania się zasobów węgla w byłej KWK „Łagiewniki” w 1975 r. zakończono eksploatację węgla w tym rejonie.

Z dniem 04.05.1999 r. kopalnia została przekształcona w spółkę prawa handlowego tj. KWK „Rozbark” Sp. z o.o. W tym samym roku postawiono Spółkę w stan likwidacji pod nazwą KWK „Rozbark” Sp. z o.o. w likwidacji, jednocześnie tworząc na bazie majątku niezbędnego do efektywnej produkcji, przedsiębiorstwo po firmą Zakład Górniczy „Bytom II” Sp. z o.o.

KWK „Rozbark” Sp. z o.o. w likwidacji w sierpniu 2000 r. została włączona w struktury Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o.

Od 01.02.2003 r. ZG „Bytom II” wszedł w struktury Kompani Węglowej S.A natomiast spółka prawa handlowego ZG „Bytom II” Sp. z o.o. postawiona została w stan likwidacji przez Zgromadzenie Wspólników (Bytomską Spółkę Węglową S.A.).

Zarząd Kompani Węglowej S.A. uchwałami w 2004 r. postawił w stan likwidacji ZG „Bytom II” z terminem rozpoczęcia likwidacji 01.02.2004 r., zakończenia wydobywania 31.07.2004 r. i zakończenia likwidacji 31.07.2005 r.

Na podstawie umowy sprzedaży zawartej w dniu 30.12.2004 r. Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. nabyła od Kompani Węglowej S.A składniki majątkowe likwidowanego Zakładu Górniczego „Bytom II”.

Według akceptacji przez MG programu likwidacji wraz z aneksami, termin zakończenia likwidacji przedłużono do dnia 31.12.2006 r.

25. Kopalnia Węgla Kamiennego „Niwka - Modrzejów”

W 1951 r. zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki została powołana Kopalnia Węgla Kamiennego „Niwka - Modrzejów”, która w 1996 r. przekształcona została w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Kopalnia składa się z dwóch ruchów, tj. byłej KWK „Modrzejów” (Ruch I) i byłej KWK „Niwka” (Ruch II).

Likwidacja części zakładu górniczego Ruchu II „Niwka” w KWK „Niwka - Modrzejów” prowadzona była w latach 1995 - 1996 ze środków własnych kopalni, natomiast w latach 1997 - 1998 ze środków własnych i ze środków dotacyjnych na podstawie zaakceptowanego przez MG programu likwidacji. W latach 1999 - 2000 całkowitą likwidacją objęto Ruch II „Niwka”.

Według akceptacji przez MG programu likwidacji wraz z aneksami, termin zakończenia likwidacji Ruchu II „Niwka” przedłużono do dnia 30.06.2001 r.

Zarząd Katowickiego Holdingu Węglowego S.A. uchwałą z 1999 r. postanowił rozwiązać Spółkę KWK „Niwka - Modrzejów” Sp. z o.o. i postawić w stan całkowitej likwidacji zakład górniczy „Niwka - Modrzejów”, określając terminy rozpoczęcia likwidacji na dzień 01.05.1999 r., zakończenia wydobywania 01.07.1999 r. oraz zakończenia likwidacji do 30.06.2001 r.

Na podstawie zaakceptowanych przez MG programów likwidacji wraz z aneksami termin zakończenia likwidacji przedłużono do dnia 31.03.2002 r.

26. Kopalnia Węgla Kamiennego „Gliwice”

Kopalnia eksploatowała złożę węgla kamiennego od początku XX wieku, które charakteryzowało się skomplikowanymi i trudnymi warunkami górniczo - geologicznymi. Z upływem czasu udostępnione zasoby operatywne węgla uległy wyczerpaniu.

Zarząd Gliwickiej Spółki Węglowej S.A. uchwałą z 1998 r. postawił w stan całkowitej likwidacji kopalnię „Gliwice” z terminem rozpoczęcia likwidacji 31.01.1999 r., zakończeniem wydobywania 31.10.1999 r. i zakończeniem likwidacji 31.10.2000 r. Uchwałą z 1999 r. Zarząd GSW S.A. zmienił termin zakończenia wydobywania na 15.09.1999 r.

Według akceptacji przez MG programu likwidacji wraz z aneksami, termin zakończenia likwidacji KWK „Gliwice” przedłużono do dnia 31.12.2000 r.

Na podstawie umowy sprzedaży zawartej w dniu 06.04.2001 r. Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. przejęła od Gliwickiej Spółki Węglowej S.A Kopalnię Węgla Kamiennego „Gliwice” w całkowitej likwidacji w celu wykonywania działań polikwidacyjnych, w tym pompowania wód dołowych.

27. Kopalnia Węgla Kamiennego „Dębieńsko”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Dębieńsko” uruchomiona została pod koniec XIX wieku w wyniku połączenia szeregu kopalń i pól górniczych działających na terenie Dębieńska i Czerwionki. W istniejącym modelu i strukturze udostępniania, kopalnia prowadziła działalność, w której niemożliwa byłaby efektywna eksploatacja w dłuższym czasie. Zasoby w pokładach o miąższości powyżej 1,5 m stanowiły w kopalni zaledwie 29,7 % ogólnych zasobów operacyjnych na poziomach czynnych, w dodatku zalegających w trudnych warunkach górniczo - geologicznych.

Zarząd Gliwickiej Spółki Węglowej S.A. uchwałą z 2000 r. postawił w stan całkowitej likwidacji kopalnię „Dębieńsko” z terminem rozpoczęcia likwidacji 01.07.2000 r., zakończeniem wydobywania 31.12.2000 r. i zakończeniem likwidacji 30.09.2001 r.

Według akceptacji przez MG programu likwidacji, termin zakończenia wydobywania ustalono na dzień 31.10.2000 r.

Na podstawie umowy sprzedaży zawartej w dniu 09.04.2001 r. Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. przejęła od Gliwickiej Spółki Węglowej S.A Kopalnię Węgla Kamiennego „Dębieńsko” w całkowitej likwidacji w celu wykonywania działań polikwidacyjnych, w tym pompowania wód dołowych.

28. Kopalnia Węgla Kamiennego „Powstańców Śląskich” i Kopalnia Węgla Kamiennego „Powstańców Śląskich- Bytom I”

Byłe samodzielne kopalnie „Bytom” i „Radzionków” zostały połączone w 1975 r. w wyniku, czego powstał jeden podmiot pn. Kopalnia Węgla Kamiennego „Powstańców Śląskich” w Bytomiu.

Podjęte przez kopalnię działania restrukturyzacyjne miały na celu zmianę modelu kopalni z dwuruchowego na jednoruchowy, poprzez wyłączenie z ruchu i likwidację obiektów przemysłowych Rejonu II (byłej kopalni „Radzionków”) i przejęcie całości funkcji produkcyjnych przez obiekty przemysłowe Rejonu I (byłej kopalni „Bytom”).

W styczniu 1995 r. uchwałą Zarządu Bytomskiej Spółki Węglowej S.A., w stan likwidacji postawiony został Rejon II KWK „Powstańców Śląskich” z terminem zakończenia likwidacji 31.12.1998 r.

W maju 1998 r. w oparciu o uchwałę Zarządu BSW S.A., założono spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością KWK „Powstańców Śląskich” Sp. z o.o., która rozpoczęła działalność gospodarczą od 01.08.1998 r.

W styczniu 1999 r. BSW S.A. utworzyła Zakład Górniczy „Bytom I” Sp. z o.o. na bazie przejętych i dzierżawionych od KWK „Powstańców Śląskich” obiektów dołowych i powierzchniowych, który rozpoczął działalność gospodarczą od 01.02.1999 r.

Równocześnie postawiona została w stan całkowitej likwidacji KWK „Powstańców Śląskich” Sp. z o.o. i od dnia 01.02.1999 r. jako spółka pn. KWK „Powstańców Śląskich” Sp. z o.o. w likwidacji przeprowadzała likwidację zakładu górniczego w terminach: rozpoczęcie likwidacji 01.02.1999 r., zakończenie wydobywania 01.02.1999 r., zakończenie likwidacji kopalni 30.06.2001 r.

Według zaakceptowanego przez MG programu likwidacji termin zakończenia likwidacji skrócono do 31.12.2000 r.

W maju 2000 r. zawiązana została Bytomska Spółka Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o., w skład której weszła KWK „Powstańców Śląskich” Sp. z o.o. w likwidacji, jako Zakład BSRK Sp. z o.o.

W listopadzie 2000 r. uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (BSW S.A.) postawiło w stan całkowitej likwidacji ZG „Bytom I” Sp. z o.o. z terminem rozpoczęcia likwidacji 01.01.2001 r., zakończenie wydobywania 30.06.2001 r. i zakończenie likwidacji 30.06.2002 r.

W lipcu 2001 r. majątek dzierżawiony przez ZG „Bytom I” Sp. z o.o. w likwidacji przejęty został przez KWK „Powstańców Śląskich” i dokonano zmiany nazwy do KWK „Powstańców Śląskich” na KWK „Powstańców Śląskich - Bytom I”.

W styczniu 2002 r. nastąpiło przyłączenie do KWK „Powstańców Śląskich - Bytom I” zakładu KWK „Centrum - Szombierki - Rozbark”.

Według zaakceptowanego przez MG aneksu do programu likwidacji termin zakończenia likwidacji przedłużono do 31.12.2002 r.

W styczniu 2004 r. do KWK „Powstańców Śląskich - Bytom I” został przyłączony zakład KWK „Bobrek - Miechowice” a w kwietniu 2006 r. przyłączono zakład KWK „Jowisz”.

29. Kopalnia Węgla Kamiennego „Bobrek - Miechowice”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Bobrek - Miechowice” powstała w styczniu 1997 r. w wyniku połączenia dwóch kopalń, tj. KWK „Bobrek” i KWK „Miechowice”.

Podstawową przyczyną połączenia kopalń były kończące się zasoby w środkowej i zachodniej części kopalni „Miechowice” oraz zbędna infrastruktura techniczna obu kopalń.

Z dniem 01.01.1997 r., uchwałą Zarządu Bytomskiej Spółki Węglowej S.A. postawiono w stan likwidacji zakład górniczy KWK „Miechowice” z terminem rozpoczęcia likwidacji 01.01.1997 r. i zakończenia likwidacji 31.12.2000 r.

W 1999 r. założono spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością KWK „Bobrek - Miechowice” Sp. z o.o., która rozpoczęła działalność gospodarczą od 01.05.1999 r.

Bytomska Spółka Węglowa S.A. we wrześniu 1999 r. utworzyła Zakład Górniczy „Bytom III” Sp. z o.o., który rozpoczął działalność gospodarczą od 01.09.1999 r. i aktualnie funkcjonuje w strukturach Kompanii Węglowej S.A.

Równocześnie postawiona została w stan całkowitej likwidacji KWK „Bobrek - Miechowice” Sp. z o.o. i od dnia 01.09.1999 r., jako spółka pn. KWK „Bobrek - Miechowice” Sp. z o.o. w likwidacji przeprowadzała likwidację zakładu górniczego w terminie do 31.12.2000 r.

W maju 2000 r. zawiązana została Bytomska Spółka Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o., w skład której weszła KWK „Bobrek - Miechowice” Sp. z o.o. w likwidacji, jako Zakład BSRK Sp. z o.o.

W styczniu 2002 r. do KWK „Bobrek - Miechowice” został połączony z zakładem KWK „Pstrowski - Jadwiga”, a następnie w styczniu 2004 r. włączono kopalnię w strukturę KWK „Powstańców Śląskich - Bytom I”.

30. Kopalnia Węgla Kamiennego „Pstrowski” i Kopalnia Węgla Kamiennego „Pstrowski - Jadwiga”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Pstrowski” powstała z kolejnego połączenia w latach 60 i 70-tych pięciu byłych kopalń: „Ludwik”, „Concordia”, „Mikulczuce”, „Rokitnica” i „Jadwiga”.

W 1994 r. decyzjami, Minister Przemysłu i Handlu postawił z dniem 1 lutego 1994 r. w stan likwidacji zakład górniczy KWK „Pstrowski” z terminem zakończenia eksploatacji węgla do dnia 28.02.1995 r. oraz terminem zakończenia likwidacji 30.06.1997 r. (z wyłączeniem części kopalni określonej nazwą „Pole Rokitnica”).

W 1994 r. założono spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością KWK „Pstrowski” Sp. z o.o., która rozpoczęła działalność gospodarczą od 01.04.1994 r.

W lutym 1995 r. uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Akcjonariuszy BSW S.A. przedłużono termin zakończenia eksploatacji węgla do dnia 31.12.1995 r.

Z dniem 01.01.1996 r. Zakład Wydobywczy Surowców Mineralnych „Jadwiga” Sp. z o.o. rozpoczął samodzielną działalność wydobywczą. ZWSM „Jadwiga” Sp. z o.o. została utworzona poprzez wydzielenie części obszaru górniczego i majątku z będącej w likwidacji KWK „Pstrowski”.

W lipcu 1996 r. Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników BSW S.A. postawiona została w stan całkowitej likwidacji KWK „Pstrowski” Sp. z o.o. i od dnia 01.07.1996 r. jako spółka pn. KWK „Pstrowski” Sp. z o.o. w likwidacji przeprowadzała likwidację zakładu górniczego.

Po zakończeniu fizycznej likwidacji zakładu górniczego KWK „Pstrowski” z dniem 30.06.1997 r. Uchwałą Zarządu Spółki w strukturze organizacyjnej KWK „Pstrowski” Sp. z o.o. został utworzony Podziemny Zakład Odwadniania, który utrzymuje pompowanie wód dołowych w celu ochrony przed zagrożeniem wodnym ZWSM „Jadwiga” (do czasu zakończenia wydobywania przez ZWSM „Jadwiga”, tj. do 30.06.2000 r.) oraz Ruch „Miechowice” KWK „Bobrek - Miechowice”.

W maju 2000 r. zawiązana została Bytomska Spółka Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o., w skład której z dniem 25.08.2000 r. weszła KWK „Pstrowski” Sp. z o.o. w likwidacji, jako Zakład BSRK Sp. z o.o.

Według zaakceptowanych przez MG programów likwidacji KWK „Pstrowski” wraz z aneksami, termin zakończenia likwidacji zakładu górniczego określono na dzień 31.12.2000 r.

Uchwałą z 17.09.2001 r., Zarząd BSRK Sp. z o.o. dokonał zmiany nazwy oddziału spółki z BSRK Sp. z o.o. ZKWK „Pstrowski” na BSRK Sp. z o.o. ZKWK „Pstrowski-Jadwiga” a następnie w styczniu 2002 r. zakład KWK „Pstrowski - Jadwiga” został włączony do KWK „Bobrek - Miechowice”.

W zaakceptowanym w styczniu 2001 r. przez MG programie likwidacji Zakładu BSRK Sp. z o.o. KWK „Pstrowski - Jadwiga” przedłużono termin zakończenia likwidacji zakładu górniczego do 31.12.2001 r.

31. Zakład Wydobywczy Surowców Mineralnych „Jadwiga” Sp. z o.o.

Zakład Wydobywczy Surowców Mineralnych „Jadwiga” Sp. z o.o. utworzony został przez wydzielenie części obszaru górniczego i majątku z będącej w likwidacji KWK „Pstrowski”. Na bazie przejętych i dzierżawionych od kopalni Pstrowski obiektów dołowych i powierzchniowych powstał zakład górniczy, który z dniem 01.01.1996 r. rozpoczął samodzielną działalność wydobywczą w wybranych partiach złoża KWK „Pstrowski”.

Uchwałą w 1999 r. Zgromadzenie Wspólników ZWSM „Jadwiga” Sp. z o.o. postawiło z dniem 01.07.1999 r. w stan całkowitej likwidacji Zakład Wydobywczy Surowców Mineralnych „Jadwiga”, określając terminy: rozpoczęcia całkowitej likwidacji na dzień 01.01.2000 r., zakończenia wydobywania węgla na dzień 30.06.2000 r. oraz zakończenia całkowitej likwidacji kopalni na dzień 31.12.2000 r.

Uchwałą Zarządu Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o. z dniem 31.08.2001 r. BSRK Sp. z o.o. przejęła majątek oraz pracowników ZWSM „Jadwiga” Sp. z o.o.

32. Kopalnia Węgla Kamiennego „Centrum - Szombierki”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Centrum - Szombierki” powstała w 01.09.1993 r. w wyniku połączenia dwóch kopalń, tj. KWK „Centrum” i KWK „Szombierki”.

Zarząd Bytomskiej Spółki Węglowej S.A. uchwałą z dnia 10.01.1995 r. postawił w stan likwidacji byłą kopalnię „Szombierki”, stanowiącą ruch II KWK „Centrum - Szombierki”, ustalając termin zakończenia likwidacji na dzień 31.12.1998 r.

W styczniu 1999 r. BSW S.A. utworzyła spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością pn. KWK „Centrum - Szombierki” Sp. z o.o., która rozpoczęła działalność gospodarczą od 01.01.1999 r.

Od dnia 01.07.1999 r. jako spółka pn. KWK „Centrum - Szombierki” Sp. z o.o. w likwidacji przeprowadzała likwidację zakładu górniczego, z terminem zakończenia likwidacji do 31.12.2000 r., zgodnie z zaakceptowanym przez MG programem likwidacji zakładu górniczego KWK „Centrum-Szombierki” Sp. o.o. w likwidacji.

Równocześnie, z dniem 01.07.1999 r. Bytomska Spółka Węglowa S.A. utworzyła Zakład Górniczy „Centrum” Sp. z o.o., który rozpoczął działalność gospodarczą od 01.07.1999 r. i aktualnie funkcjonuje w strukturach Kompanii Węglowej S.A.

W maju 2000 r. zawiązana została Bytomska Spółka Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o. w skład, której z dniem 25.08.2000 r. weszła KWK Centrum-Szombierki” Sp. z o.o. w likwidacji, jako Zakład BSRK Sp. z o.o.

Uchwałą z dnia 31.01.2001 r. Zarząd BSRK Sp. z o.o. połączył 2 oddziały Spółki, tj. Zakład KWK „Centrum-Szombierki” i Zakład KWK „Rozbark” w jeden oddział pn. BSRK Sp. z o.o. Zakład KWK „Centrum - Szombierki - Rozbark”, a następnie z dniem 01.01.2002 r. przyłączono Zakład KWK „Centrum - Szombierki - Rozbark” do KWK „Powstańców Śląskich – Bytom I”.

W związku z wydzieleniem ze struktur KWK „Centrum-Szombierki” Zakładu Górniczego „Centrum” Sp. z o.o. zajmującego się wyłączenie wydobyciem i sprzedażą węgla, przedmiotem działania KWK „Centrum-Szombierki” była likwidacja pozostałego nieużytecznego i nieefektywnego majątku.

33. Kopalnia Węgla Kamiennego „Rozbark”

W 1971 r. zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki połączone zostały KWK „Rozbark” i KWK „Łagiewniki”, w jedno przedsiębiorstwo górnicze pod nazwą Kopalnia Węgla Kamiennego „Rozbark”.

Zarząd BSW S.A. Uchwałą z dnia 10.01.1995 r. postawił w stan likwidacji część zakładu górniczego, tj. po byłej KWK „Łagiewniki” z terminem zakończenia likwidacji 31.12.1996 r.

Uchwałą z dnia 18.06.1996 r. Zarząd zwiększył zakres częściowej likwidacji o rejon szybu „Lompa” i „Barbara” z terminem likwidacji 31.12.1998 r.

Z dniem 04.05.1999 r. kopalnia została przekształcona w spółkę prawa handlowego tj. KWK „Rozbark” Sp. z o.o.

W tym samym roku postawiono Spółkę w stan likwidacji pod nazwą KWK „Rozbark” Sp. z o.o. w likwidacji, jednocześnie tworząc na bazie majątku niezbędnego do efektywnej produkcji, przedsiębiorstwo po firmą Zakład Górniczy „Bytom II” Sp. z o.o.

KWK „Rozbark” Sp. z o.o. w likwidacji w sierpniu 2000 r. została włączona w struktury Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o.

Uchwałą z dnia 31.01.2001 r. Zarząd BSRK Sp. z o.o. połączył 2 oddziały Spółki, tj. Zakład KWK „Centrum-Szombierki” i Zakład KWK „Rozbark” w jeden oddział pn. BSRK Sp. z o.o. Zakład KWK „Centrum - Szombierki - Rozbark”, a następnie z dniem 01.01.2002 r. przyłączono Zakład KWK „Centrum - Szombierki - Rozbark” do KWK „Powstańców Śląskich – Bytom I”.

34. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jowisz”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Jowisz” prowadziła działalność wydobywczą od roku 1912.

Uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia BSW S.A. z dnia 08.11.1994 r. KWK „Jowisz” postawiona została z dniem 01.12.1994 r. w stan likwidacji, z terminem zakończenia wydobywania na dzień 31.12.1997 r. oraz terminem zakończenia całkowitej likwidacji pozostałej części zakładu górniczego na dzień 31.12.1999 r.

W 1996 r. na podstawie aktu notarialnego utworzono podmiot prawa handlowego pn. KWK „Jowisz” Sp. z o.o., która rozpoczęła działalność gospodarczą z dniem 21.09.1996 r.

Uchwałą Walnego Zgromadzenia Wspólników KWK „Jowisz” z dnia 01.10.1997 r., na części obszaru górniczego KWK „Jowisz” Sp. z o.o. , na bazie dzierżawionych od niej obiektów dołowych i powierzchniowych oraz w oparciu o część jej załogi, utworzony został (wolny od zbędnej infrastruktury i obciążeń finansowych) Zakład Górniczy „Wojkowice” Sp. z o.o., który rozpoczął działalność wydobywczą z dniem 01.01.1998 r.

Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 31.12.1997 r. pozostała część spółki KWK „Jowisz” Sp. z o.o. postawiona została z dniem 01.01.1998 r. w stan likwidacji w celu prowadzenia dalszego procesu likwidacji.

W związku z zakończeniem likwidacji ZG „Wojkowice” Sp. z o.o. w likwidacji i wygaśnięciem w dniu 30.06.2000 r. umowy dzierżawy, na mocy której ZG „Wojkowice” dzierżawił od KWK „Jowisz” majątek niezbędny do prowadzenia działalności wydobywczej, KWK „Jowisz” z dniem 01.07.2000 r. przejęła z powrotem ten majątek wraz z pracownikami (Uchwała Zarządu BSW S.A. z dnia 26.06.2000 r.).

Z dniem 25.08.2000 r. KWK „Jowisz” Sp. z o.o. w likwidacji włączona została w struktury Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o.

Według zaakceptowanych przez MG programów likwidacji wraz z aneksami, termin zakończenia likwidacji KWK „Jowisz” określony został na dzień 31.12.2002 r.

W ramach reorganizacji BSRK Sp. z o.o., z dniem 01.01.2002 r. do Zakładu KWK „Jowisz” przyłączono Zakład KWK „Andaluzja - Julian”, z dniem 01.01.2004 r. Zakład KWK „Grodziec - Paryż” a z dniem 01.04.2006 r. Zakład KWK „Jowisz” przyłączony został do Zakładu KWK „Powstańców Śląskich - Bytom I”.

35. Zakład Górniczy „Wojkowice” Sp. z o.o.

W ramach prowadzonych działań restrukturyzacyjnych górnictwa węgla kamiennego, na części obszaru górniczego będącej w likwidacji KWK „Jowisz”, najbardziej korzystnej z punktu widzenia górniczo - geologicznego i ekonomicznego, został utworzony Zakład Górniczy „Wojkowice” Sp. z o.o., który z dniem 01.01.1998 r. rozpoczął samodzielną działalność wydobywczą.

Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 27.10.1999 r. postawiono ZG „Wojkowice” Sp. z o.o. w stan całkowitej likwidacji, z terminami: rozpoczęcia całkowitej likwidacji 01.04.2000 r., zakończenia wydobywania 31.10.2000 r. i zakończenia całkowitej likwidacji kopalni do dnia 31.07.2001 r.

Uchwałą Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników ZG „Wojkowice” Sp. z o.o. z kwietnia 2000 r. skrócono termin zakończenia wydobywania do dnia 30.04.2000 r.

Likwidacja ZG „Wojkowice” Sp. z o.o. została zakończona z dniem 30.06.2000 r.

W związku z zakończeniem likwidacji ZG „Wojkowice” Sp. z o.o. w likwidacji i wygaśnięciem w dniu 30.06.2000 r. umowy dzierżawy, na mocy której ZG „Wojkowice” dzierżawił od KWK „Jowisz” majątek niezbędny do prowadzenia działalności wydobywczej, KWK „Jowisz” z dniem 01.07.2000 r. przejęła z powrotem ten majątek wraz z pracownikami (Uchwała Zarządu BSW S.A. z dnia 26.06.2000 r.).

36. Kopalnia Węgla Kamiennego „Paryż”

Decyzją Ministra Przemysłu i Handlu z sierpnia 1993 r. zakład górniczy Kopalni Węgla Kamiennego „Paryż” postawiony został w stan likwidacji z terminem zakończenia wydobywania do dnia 01.07.1994 r., terminem zakończenia likwidacji 31.12.1995 r., a następnie decyzją MPiH z maja 1994 r. zmieniony został termin zakończenia wydobywania na 31.12.1994 r. a zakończenia likwidacji 31.12.1996 r. Decyzją z grudnia 1994 r. zmieniony został termin zakończenia wydobywania na dzień 30.06.1995 r.

Według zaakceptowanych przez MG programu likwidacji wraz z aneksami określono termin zakończenia likwidacji na 31.12.1999 r.

W maju 2000 r. KWK „Paryż” Sp. z o.o. została włączona w struktury Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o.

Uchwałą Zarządu BSRK Sp. z o.o. z sierpnia 2000 r. został utworzony Zakład Spółki pn. „Grodziec - Paryż”, a następnie uchwałą z września 2003 r. z dniem 01.01.2004 r. przyłączono do Zakładu KWK „Jowisz”.

37. Kopalnia Węgla Kamiennego „Grodziec”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Grodziec” eksploatowała węgiel od 1899 roku. W przeszłości na obszarze tym węgiel wydobywany był przez szereg małych kopalń eksploatujących pokłady węgla w ich wychodniach (płytko eksploatacja), co spowodowało w przyszłości negatywne skutki na powierzchni, m.in. powstawanie zapadlisk.

Kopalnia Węgla Kamiennego „Grodziec” Sp. z o.o. utworzona została w dniu 30.09.1996 r.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Wspólników KWK „Grodziec” uchwałą z maja 1998 r. postawiło z dniem 15.05.1998 r. w stan likwidacji część zakładu górniczego - rejony eksploatacyjne partii „C” i „D” z terminem zakończenia likwidacji 31.12.1999 r.

Zgromadzenie Wspólników Spółki KWK „Grodziec” Sp. z o.o. uchwałą nr 5/98 z dnia 30.06.1998 r. postanowiło rozwiązać Spółkę po przeprowadzeniu jej likwidacji od dnia 01.07.1998 r., a następnie uchwałą nr 10/98 z dnia 30.06.1998 r., postanowiło postawić w stan likwidacji zakład górniczy KWK „Grodziec” z dniem 01.07.1998 r.

Zgodnie z akceptacją Ministra Gospodarki „Programu likwidacji zakładu górniczego KWK „Grodziec” sp. z o.o. w likwidacji na lata 1999-2000” wraz z aneksami., termin zakończenia likwidacji zakładu górniczego określono na dzień 31.12.2000 r.

Zgodnie z aktem notarialnym Rep. A nr 10584/2000 z dnia 09.05.2000 r. w sprawie zawiązania Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o., KWK „Grodziec” Sp. z o.o. w likwidacji weszła w skład jej struktury z dniem 25.08.2000 r.

Z dniem 25.08.2000 r. KWK „Grodziec” Sp. z o.o. w likwidacji włączona została w struktury Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o.

Zarząd Bytomskiej Spółki Restrukturyzacji Kopalń Sp. z o.o. w dniu 25.08.2000 r. podjął uchwałę nr 1/2000/Z/I, zgodnie z którą utworzył zakład KWK „Grodziec-Paryż”.

Dnia 18.09.2003 r. Zarząd BSRK Sp. z o.o. podjął uchwałę nr 762/2003/Z/II w sprawie połączenia z dniem 01.01.2004 r. oddziałów Spółki poprzez przyłączenie do zakładu KWK „Jowisz” zakładu KWK „Grodziec-Paryż”.

38. Kopalnia Węgla Kamiennego „Andaluzja”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Andaluzja” prowadziła działalność wydobywczą od 1908 roku. Wieloletnia i zbyt intensywna w latach 1978 - 1985 eksploatacja złoża, doprowadziła do jego szczypania i konieczności wydobywania w coraz trudniejszych warunkach.

Uchwałą z dnia 18.10.1996 r. Zarząd Bytomskiej Spółki Węglowej S.A. postawił z dniem 01.01.1997 r. w stan likwidacji część zakładu górniczego KWK „Andaluzja” pod nazwą „Rejon Bobrowniki”, w celu uproszczenia struktury kopalni i zwiększenia stopnia wykorzystania podstawowych ogniw ciągu technologicznego

W 1998 r. KWK „Andaluzja” została przekształcona w samodzielny podmiot gospodarczy pn. Kopalnia Węgla Kamiennego „Andaluzja” Sp. z o.o., który rozpoczął działalność gospodarczą z dniem 01.08.1998 r.

W celu rozdzielenia ekonomicznie uzasadnionych procesów od działań likwidacyjnych oraz stworzenia warunków racjonalnego wykorzystania majątku KWK „Andaluzja” Sp. z o.o. podjęto decyzję o utworzeniu z dniem 01.02.1999 r. zakładu górniczego pod nazwą ZG „Brzeziny” oraz postawienie w stan likwidacji KWK „Andaluzja” Sp. z o.o. (uchwała Nadzwyczajnego Zgromadzenia Spółki) z terminami: rozpoczęcia całkowitej likwidacji kopalni 01.02.1999 r., zakończenia wydobywania 01.02.1999 r. oraz zakończenia całkowitej likwidacji kopalni do dnia 31.12.2000 r.

Z dniem 25.08.2000 r. KWK „Andaluzja” Sp. z o.o. w likwidacji, weszła w struktury BSRK Sp. z o.o. Równocześnie uchwałą, Zarząd BSRK Sp. z o.o. utworzył zakład Spółki pn. ZKWK „Andaluzja - Julian”.

W styczniu 2002 r. do Zakładu BSRK Sp. z o.o. KWK „Jowisz” został przyłączony Zakład BSRK Sp. z o.o. KWK „Andaluzja - Julian”.

39. Kopalnia Węgla Kamiennego „Julian”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Julian” prowadziła eksploatację węgla od 1954 roku na obszarze górniczym „Piekary Śląskie”, położonym w obrębie miasta Piekary Śląskie i gminy Bobrowniki.

Od stycznia 1999 r. kopalnia działała jako samodzielna spółka prawa handlowego pod nazwą KWK „Julian” Sp. z o.o.

Uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 01.04.1999 r. postawiono w stan całkowitej likwidacji KWK „Julian” Sp. z o.o. z terminem rozpoczęcia likwidacji 01.04.1999 r., zakończenia wydobywania 31.03.1999 r. i zakończenia likwidacji do dnia 31.12.2000 r.

Jednocześnie na bazie części majątku i obszaru górniczego KWK „Julian” Sp. z o.o. zawiązana została spółka Zakład Górniczy „Piekarz” Sp. z o.o., która rozpoczęła działalność gospodarczą z dniem 01.07.1999 r.

Z dniem 25.08.2000 r. KWK „Julian” Sp. z o.o. w likwidacji, weszła w struktury BSRK Sp. z o.o. i równocześnie uchwałą Zarząd BSRK Sp. z o.o. utworzył zakład Spółki pn. ZKWK „Andaluzja - Julian”.

W styczniu 2002 r. do Zakładu BSRK Sp. z o.o. KWK „Jowisz” został przyłączony Zakład BSRK Sp. z o.o. KWK „Andaluzja - Julian”.

40. Kopalnia Węgla Kamiennego „Jaworzno”

Kopalnia Węgla Kamiennego „Jaworzno” powstała w wyniku połączenia byłych kopalń „Bierut” („Piłsudski”), „Kościuszko-Nowa” i „Sobieski”.

Uwarunkowania techniczne oraz znaczne szczypanie zasobów niektórych partii złożyły sprawiły, że na początku lat 90-tych, przy skomplikowanej i przestarzałej strukturze kopalni, część ogniw technologicznych stała się zbędna, bądź nie w pełni wykorzystana.

W związku z powyższym, uproszczono model KWK „Jaworzno” poprzez likwidację części zbyt rozbudowanej struktury przemysłowej.

Minister Przemysłu i Handlu decyzją w 1994 r. postawił z dniem 15.06.1994 r. w stan likwidacji część zakładu górniczego KWK „Jaworzno”, tj. Ruch II „Kościuszko” z terminem zakończenia eksploatacji węgla do 31.03.1995 r. oraz terminem zakończenia likwidacji części zakładu górniczego do dnia 31.12.1996 r. (Etap I w latach 1994-1996). Likwidacja Ruchu II „Kościuszko” przekształcić miała KWK „Jaworzno” w kopalnię dwuruchową w zakresie wydobywania i infrastruktury przemysłowej.

W latach 1997 - 1999, w celu dalszego uproszczenia struktury kopalni, zgodnie z zaakceptowanym przez MPiH programem likwidacji wraz z aneksem, przeprowadzono likwidację dalszej części zakładu KWK „Jaworzno” Ruch I „Piłsudski” - Etap II, w terminie do 30.06.1999 r.

W październiku 1998 r. Minister Skarbu Państwa wyraził zgodę na zawiązanie przez NWSW S.A. oraz Elektrownię „Jaworzno III” S.A. spółki z o.o. pn. Zakład Górniczo - Energetyczny Sobieski - Jaworzno III (ZGE) Sp. z o.o.

Po wydzieleniu z KWK „Jaworzno” części majątku (głównie rejon „Sobieski”) i wniesieniu go aportem do ZGE kopalnię - już o zmienionej nazwie „Jaworzno - Kościuszko - Piłsudski” - postawiono w stan całkowitej likwidacji.

W listopadzie 1998 r. Zarząd Nadwiślańskiej Spółki Węglowej S.A. uchwałą podjął decyzję o likwidacji zakładu górniczego KWK „Jaworzno - Kościuszko, Piłsudski”.

Według zaakceptowanego przez MG w grudniu 1998 r. „Programu likwidacji zakładu górniczego KWK „Jaworzno - Kościuszko, Piłsudski” na lata 1999 - 2000” termin zakończenia likwidacji zakładu górniczego określono na dzień 30.06.2000 r.

Z uwagi na negatywne stanowisko Sądu Rejonowego w Katowicach w sprawie wpisu do rejestru handlowego zmienionej nazwy kopalni („Jaworzno - Kościuszko, Piłsudski”) Zarząd Nadwiślańskiej Spółki Węglowej S.A. podjął decyzję o przywróceniu nazwy KWK „Jaworzno”.

Według zaakceptowanego przez MG w listopadzie 1999 r. aneksu nr 1 do programu likwidacji KWK „Jaworzno” termin zakończenia likwidacji określono na dzień 30.03.2000 r.

41. Kopalnia Doświadczalna Węgla Kamiennego M - 300

Minister Przemysłu i Handlu w listopadzie 1995 r. zaakceptował wniosek Centrum Mechanizacji Górnictwa „KOMAG” w sprawie likwidacji Kopalni Doświadczalnej Węgla Kamiennego M-300, wchodzącej w strukturę CMG „KOMAG” z równoczesnym przekształceniem jej w samodzielny zakład górniczy, pełniący funkcję „Skansenu podziemnego górnictwa węglowego”.

Zarządzeniem dyrektora CMG „KOMAG” z czerwca 1996 r. postawiono z dniem 01.07.1996 r. w stan likwidacji KDWK M-300.

Według zaakceptowanych przez MG programów likwidacji termin zakończenia likwidacji określono na 31.12.1999 r.

Na podstawie Uchwały Zarządu Gliwickiej Spółki Węglowej S.A. z 9 listopada 1999 r. w strukturach GSW S.A. na bazie majątku CMG „KOMAG” oraz części majątku Kopalni Węgla Kamiennego „Makoszowy” utworzono z dniem 15.11.1999 r. zakład Kopalnia Doświadczalna Węgla Kamiennego M-300 w likwidacji z terminem zakończenia likwidacji do dnia 30.06.2000 r.

Uchwałą Zarządu GSW S.A. z 14.06.2000 r. przedłużono termin zakończenia likwidacji KDWK M-300 w likwidacji do 30.09.2000 r., natomiast uchwałą z 11.08.2000 r. termin zakończenia likwidacji określono na dzień 31.12.2000 r.

W latach 2001 - 2006 KDWK M-300 realizowała zadania mające na celu adaptację kopalni dla celów turystycznych.

W dniu 14.08.2007 r. aktem notarialnym Kompania Węglowa S.A. zrzekła się Kopalni Doświadczalnej Węgla Kamiennego M-300 na rzecz gminy górniczej Gminy Miejskiej Zabrze.

Terminy rozpoczęcia oraz zakończenia całkowitej likwidacji kopalń przedstawiono w tablicy nr 1.

III. Rodzaje zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń oraz działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń węgla kamiennego możliwe do sfinansowania z dotacji budżetowej.

Biorąc pod uwagę strukturę kopalń węgla kamiennego, wyróżnia się rodzaje zadań niezbędnych do wykonywania w trakcie likwidacji kopalń oraz działań do wykonywania po zakończeniu likwidacji kopalń.

Zadania wykonywane w trakcie likwidacji kopalń to:

- likwidacja oraz zabezpieczenie wyrobisk górniczych (wyrobiska dołowe oraz szyby i szybiki),
- likwidacja zbędnych obiektów budowlanych, instalacji oraz demontaż maszyn i urządzeń,
- rekultywacja terenów pogórnich,
- utrzymywanie obiektów przeznaczonych do likwidacji w kolejności zapewniającej bezpieczną likwidację zakładu górniczego,
- prace zabezpieczające oraz przedsięwzięcia zapobiegające zagrożeniom, w związku z likwidowanym zakładem górniczym,
- zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym w trakcie likwidacji kopalń,
- opracowywanie, wymaganych odrębnymi przepisami, projektów, dokumentacji, opinii, ekspertyz i analiz związanych z realizacją zadań,
- koszty ogólnego zarządu w kopalniach likwidowanych, od chwili zakończenia wydobycia.

Działania wykonywane po zakończeniu likwidacji kopalń to:

- likwidacja oraz zabezpieczenie zbędnych wyrobisk, pozostałych w wyniku uproszczenia systemów odwadniania,
- likwidacja infrastruktury kopalni, pozostałej po zakończeniu likwidacji zakładu górniczego oraz w wyniku uproszczenia systemów odwadniania,
- rekultywacja terenów pogórnich,
- utrzymywanie obiektów niezbędnych do realizacji działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń,
- zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym po zakończeniu likwidacji kopalń,
- opracowywanie, wymaganych odrębnymi przepisami, projektów, dokumentacji, opinii, ekspertyz i analiz związanych z realizacją zadań,
- koszty ogólnego zarządu zakładów wchodzących w skład przedsiębiorstwa górniczego realizującego działania polikwidacyjne,
- koszty ogólnego zarządu przedsiębiorstwa górniczego realizującego zadania likwidacji kopalń oraz działania polikwidacyjne.

Ponadto, realizowane są także zadania dotyczące naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego.

Koszty likwidacji kopalń i koszty naprawianie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, finansowane są przede wszystkim środkami z dotacji budżetu państwa, przy czym szczegółowe zasady i tryb przyznawania oraz sposób wykorzystania dotacji określone były do 2003 r. w corocznych rozporządzeniach ministra właściwego ds. gospodarki, a od 2004 r. na podstawie art. 27 ust. 5 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006 oraz rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2004 r. w sprawie dotacji na finansowanie likwidacji kopalń, natomiast od 2008 r. na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 oraz rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 27 czerwca 2008 r. w sprawie dotacji budżetowej na finansowanie likwidacji kopalń, działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń oraz naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego.

1. Działalność likwidacyjna w latach 1994 – I półrocze 2008.

Od 1994 r. możliwe jest określenie realizacji zakresu rzeczowego poszczególnych robót likwidacyjnych, kosztów ich wykonania oraz wykorzystanej dotacji na ten cel.

Wobec tego, w okresie 1994 r. - I półrocze 2008 r. dokonano analizy kosztów całkowitej likwidacji kopalń węgla kamiennego, z uwzględnieniem kosztów poszczególnych rodzajów robót likwidacyjnych.

Poniżej przedstawione zostały koszty całkowitej likwidacji kopalń zarówno w okresie obowiązywania zaakceptowanych programów likwidacji jak i działań polikwidacyjnych.

W latach 1994 - I półrocze 2008 r. koszty całkowitej likwidacji kopalń kształtują się na poziomie 4 282 818,5 tys. zł, natomiast dotacja wykorzystana na ten cel w wysokości 3 855 999,1 tys. zł. Nadwyżka kosztów nad dotacją w kwocie 426 819,4 tys. zł sfinansowana została przychodami z likwidacji w kwocie 54 956,3 tys. zł oraz przychodami uzyskanymi z innych źródeł w kwocie 53 707,7 tys. zł.

2. Realizacja prac likwidacyjnych w zakresie zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń oraz działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń w latach 1994 - I półrocze 2008 r.

2.1. Likwidacja wyrobisk korytarzowych.

Zlikwidowano 2 463 643,5 m wyrobisk korytarzowych.

Koszty likwidacji wyrobisk wynosiły 300 533,2 tys. zł (jednostkowy koszt likwidacji 122,0 zł/m), natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 251 087,4 tys. zł (jednostkowy koszt likwidacji finansowany dotacją 101,9 zł/m).

Likwidacja wyrobisk korytarzowych i eksploatacyjnych wykonywana jest przez tamowanie, podsadzanie lub rabowanie obudowy łącznie z demontażem maszyn i urządzeń. Do podsadzania wyrobisk, oprócz piasku używane są, także odpady elektrowniane i żużlopopyły. W trakcie likwidacji w kopalniach na bieżąco dokonywane są analizy celowości demontażu i rabunku obudowy oraz sposobów likwidacji w celu obniżenia kosztów likwidacji. Z tytułu sprzedaży odzyskanej obudowy, złomu oraz z tytułu składowania odpadów elektrownianych kopalnie uzyskują przychody, które pomniejszają koszty likwidacji, tym samym zmniejszają zapotrzebowanie na dotację budżetową.

2.2. Likwidacja szybów i szybików.

Zlikwidowano 89 849,5 m szybów i szybików.

Koszty likwidacji szybów i szybików wynosiły 119 957,6 tys. zł (jednostkowy koszt likwidacji 1 355,1 zł/m), natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 108 838,1 tys. zł (jednostkowy koszt likwidacji finansowany dotacją 1 211,3 zł/m).

W likwidacji szybów i szybików zasadniczym problemem jest prawidłowe opracowanie projektów technicznych i technologicznych likwidacji zgodnie z wymogami przepisów górniczych, warunkujące uzyskanie zgody właściwego Okręgowego Urzędu Górniczego. Likwidacja szybów i szybików polega na zasypaniu rury szybowej, po uprzednim zdemontowaniu wyposażenia szybu w niezbędnym zakresie oraz wykonaniu płyty zamykającej rurę. Do zasypywania rury szybowej stosowany jest często kamień składowanego na miejscowej hałdzie, co przyczynia się do obniżenia kosztów likwidacji szybów. Jednak nie w każdym szybie możliwe jest użycie do zasypu kamienia, niektóre projekty likwidacji szybów zakładają konieczność użycia materiału zasypowego o wyższym współczynniku wytrzymałości i przepuszczalności wody, a tym samym znacznie droższym.

2.3. Likwidacja obiektów powierzchniowych.

Zlikwidowano 3 681 obiektów powierzchniowych.

Koszty likwidacji obiektów wynosiły 270 346,8 tys. zł (jednostkowy koszt likwidacji 73 443,8 zł/obiekt), natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 239 152,1 tys. zł (jednostkowy koszt likwidacji finansowany dotacją 64 969,3 zł/obiekt).

Główne zlikwidowane obiekty powierzchniowe to wieże szybowe, budynki nadszybia, maszynowni, wentylatorów głównych rozdzielni elektrycznych, kotłowni węglowych, lampiarni oraz obiekty zakładów przerobczych wraz z ciągami technologicznymi. Część obiektów powierzchniowych, głównie magazyny i budynki administracji, po wykonaniu adaptacji zostało sprzedanych lub wydzierżawionych. Powstały w nich podmioty gospodarcze, w których znaleźli zatrudnienie zwalniani pracownicy. Głównym problemem przy odsprzedaży budynków były przedłużające się procesy uwłaszczania terenów.

2.4. Wykonywanie prac zabezpieczających oraz przedsięwzięć zapobiegających zagrożeniom, w związku z likwidowanym zakładem górniczym.

Wykonano 941 zadań.

Koszty wykonania zadań wynosiły 650 477,5 tys. zł (jednostkowy koszt wykonania zadań 691 262,0 zł/zadanie), natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 558 744,1 tys. zł (jednostkowy koszt wykonania zadania finansowany dotacją 593 776,9 zł/zadanie).

W ramach tych zadań wykonywano prace w zakresie modernizacji, remontów, adaptacji do innych potrzeb szybów i urządzeń wyciągowych. Wykonywano modernizację, przebudowę, remonty urządzeń powierzchniowych (magistrale telefoniczne, rozdzielnie, sieci elektryczne, ciepłone, wodne i kanalizacyjne) do dostosowania do funkcjonowania po likwidacji zakładów górniczych. Utrzymywano ruch likwidowanego zakładu górniczego, prowadzono profilaktykę p. poż. na dole kopalń, a także zabezpieczano dół kopalni przed zagrożeniem gazowym. i- prace zabezpieczające związane z likwidacją skutków kopalnictwa płytkiego. Ponadto w zakres tych prac zaliczane jest utrzymanie dróg wentylacyjnych na dole kopalń, przystosowanie sieci wentylacyjnej kopalń do nowych warunków w związku z systematyczną likwidacją wyrobisk dołowych, roboty górnicze (drażenie, przebudowa wyrobisk) wykonywane dla łączenia ruchów kopalń oraz wymiana i remonty wentylatorów głównego przewietrzania. W kosztach tych zadań mieszczą się również koszty usługi oraz zabezpieczenie kopalń przez Centralną Stację Ratownictwa Górniczego.

2.5. Utrzymywanie obiektów przeznaczonych do likwidacji w kolejności zapewniającej bezpieczną likwidację zakładu górniczego.

Utrzymywano 1 643 obiektów przeznaczonych do likwidacji..

Koszty utrzymania obiektów wynosiły 200 668,6 tys. zł (jednostkowy koszt utrzymania obiektu 122 135,5 zł/obiekt), natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 163 176,9 tys. zł (jednostkowy koszt utrzymania obiektu finansowany dotacją 99 316,4 zł/obiekt).

Główne obiekty konieczne do utrzymywania do czasu likwidacji wyrobisk korytarzowych to przede wszystkim szyby, maszynownie, wentylatory głównych rozdzielni elektrycznych, lampiarnie i markownie, a także łaźnie górnicze.

2.6. Wykonywanie prac związanych z zabezpieczeniem wyrobisk korytarzowych.

W latach 1996-1998 w kopalniach Dolnośląskiego Zagłębia Węglowego, tj. KWK „Nowa Ruda”, „Wałbrzyskie Kopalnie Węgla Kamiennego” i ZWP Antracytu wykonano 22 zadania, mające na celu szczególne zabezpieczenie wyrobisk z uwagi na występujące zagrożenie metanowe oraz wyrzutów gazów i skał.

Koszty wykonania 22 zadań wynosiły 84 161,8 tys. zł, które sfinansowano dotacją budżetową w wysokości 75 282,3 tys. zł.

2.7. Szkody wywołane ruchem zakładu górniczego.

Naprawiono szkody w 5 126 obiektach.

Koszty napraw obiektów wykonywanych przez kopalnie całkowicie likwidowane wynosiły 210 136,1 tys. zł (jednostkowy koszt naprawy 40 994,2 zł/obiekt), natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 195 156,4 tys. zł (jednostkowy koszt naprawy finansowany dotacją 38 071,9 /obiekt).

Główne obiekty, w których naprawiono szkody to budynki prywatne i obiekty komunalne. Przy usuwaniu szkód zasadniczym problemem, dla wykonania planowanego zakresu napraw są uzgodnienia z właścicielami obiektów, co do terminu rozpoczęcia prac oraz przygotowanie dokumentacji technicznej wykonania obiektów komunalnych w ramach naprawiania szkód.

2.8. Rekultywacja terenów pogórnich.

Wykonano rekultywację terenów pogórnich na obszarze 1 409,0 ha.

Koszty rekultywacji terenów pogórnich realizowanej przez kopalnie całkowicie likwidowane wynosiły 127 482,6 tys. zł (jednostkowy koszt rekultywacji 90 476,1 zł/ha), natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 124 255,2 tys. zł (jednostkowy koszt rekultywacji finansowany dotacją 88 164,3 zł/ha).

Na terenach przemysłowych wykonano rekultywację techniczną, biologiczną lub profilaktykę przeciwpożarową. Specyfika terenów, na których prowadzona jest rekultywacja wpływa na poziom kosztów wykonywanych prac. Zakres rekultywacji terenów uzgadniany jest z miejscowymi władzami, które wskazują kierunki rekultywacji, tzn. czy należy wykonać tylko rekultywację techniczną, polegającą na wyrównaniu terenu, czy techniczną i biologiczną, czyli nawiezenie humusu i zasianie trawy, czy także nasadzenie krzewów i drzew w kierunku parkowo-leśnym.

2.9. Opracowywanie, wymaganych odrębnymi przepisami, projektów, dokumentacji, opinii, ekspertyz i analiz związanych z likwidacją.

Wykonano 1 848 różnego rodzaju dokumentacji projektów i ekspertyz niezbędnych do realizacji zadań likwidacyjnych.

Koszty opracowań wynosiły 70 598,2 tys. zł (jednostkowy koszt opracowania 38 202,5 zł/szt.), natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 67 310,8 tys. zł (jednostkowy koszt opracowania finansowany dotacją 36 423,6 zł/szt.).

Opracowania dotyczyły między innymi wykonania projektów likwidacji szybów, obiektów powierzchniowych, ekspertyz specjalistycznych, dokumentacji technicznych i projektów naprawiania szkód w obiektach.

2.10. Zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym.

Wykonano 1 293 zadania w zakresie zabezpieczenia kopalń sąsiednich.

Koszty zadań wynosiły 1 022 270,1 tys. zł (jednostkowy koszt zadania 775 150,9 zł/zadanie), natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 985 556,0 tys. zł (jednostkowy koszt zadania finansowany dotacją 762 224,3 zł/zadanie).

W ramach zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, gazowym oraz pożarowym wykonywane są przede wszystkim prace dotyczące odwadniania

zlikwidowanych kopalń (pompowanie wód dołowych) w celu zapobieżenia zatopienia czynnych sąsiednich kopalń.

2.11. Odsalanie wód dołowych.

W 2001 r. partycypowano w kosztach odsalania wód dołowych przez Zakład Odsalania „Dębieńsko”, który wody te otrzymywał z KWK „Dębieńsko”. Z dotacji budżetowej sfinansowano część kosztów odsalania w kwocie 1 843,1 tys. zł. W latach następnych całkowite koszty odsalania finansowane są przez Zakład Odsalania „Dębieńsko”, ponieważ wody zasolone z rejonu „Dębieńsko” dopływają w minimalnych ilościach.

2.12. Koszty ogólnego zarządu.

W latach 1994 - 2007 i w I półroczu 2008 r. koszty ogólnego zarządu w kopalniach całkowicie zlikwidowanych i w spółkach prowadzących wyłącznie likwidację kopalń wynoszą odpowiednio 894 550 tys. zł i 10 541,0 tys. zł, natomiast wykorzystana dotacja na ten cel wynosi odpowiednio 774 118,0 tys. zł i 10 541,0 tys. zł.

2.13. Pozostałe koszty związane z realizacją prac likwidacyjnych.

W kopalniach całkowicie zlikwidowanych, oprócz kosztów wykonywanych zadań likwidacyjnych, występują także inne koszty, takie jak spłata zobowiązań wobec wierzycieli „Wałbrzyskich KWK” i KWK „Nowa Ruda”, wynikających z prawomocnych postanowień sądu, zatwierdzających układ, koszty osłon socjalnych, koszty ogólnego zarządu, w tym również koszty roszczeń pracowniczych wynikających z Układów Zbiorowych Pracy, podatki i opłaty od gruntów i nieruchomości oraz inne koszty administracyjno-gospodarcze.

W latach 1994 - 2007 i w I półroczu 2008 r. inne koszty wynoszą 339 251,0 tys. zł, natomiast wykorzystana dotacja na ten cel 302 810,8 tys. zł.

Zakres rzeczowy i finansowy zadań likwidacyjnych oraz działań polikwidacyjnych w latach 1994 - I półroczu 2008 r. przedstawiono w tablicach od nr 2 do nr 38.

3. Kształtowanie się kosztów likwidacji poszczególnych kopalń całkowicie zlikwidowanych w okresie obowiązywania programów likwidacji, zaakceptowanych przez ministra właściwego ds gospodarki.

W okresie obowiązywania programów likwidacji zaakceptowanych przez ministra właściwego ds gospodarki zlikwidowano zakłady górnicze w 31 kopalniach węgla kamiennego.

W niniejszym opracowaniu odniesiono się do okresu obowiązywania programów likwidacji, ponieważ w okresie tym przyjmuje się, że są to rzeczywiste koszty likwidacji kopalni z uwagi na fakt, że wykonywana jest w tym czasie przede wszystkim fizyczna likwidacja zakładów górniczych, czyli całkowita likwidacja dołu kopalni (wyrobisk poziomych), szybów i szybków (wyrobisk pionowych) oraz infrastruktury powierzchniowej z tym związanej, z wyjątkiem infrastruktury dołowej i powierzchniowej niezbędnej do prowadzenia odwadniania kopalń. Po zakończeniu likwidacji zgodnie z terminem określonym w akceptacji programu likwidacji, prowadzone są działania polikwidacyjne.

W latach 1994 - I półrocze 2008 r. koszty likwidacji ogółem 31 kopalń węgla kamiennego wynoszą 2 985 898,2 tys. zł, czyli średni koszt likwidacji 1 kopalni kształtuje się na poziomie 96 319,3 tys. zł, natomiast koszty likwidacji 1 zakładu górniczego, tj. likwidacji wyrobisk korytarzowych, szybów i szybków, zabezpieczenia wyrobisk, obiektów

powierzchniowych, prac zabezpieczających, zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, utrzymania obiektów do czasu ich likwidacji, opracowań związanych z likwidacją wynoszą 1 785 109,6 tys. zł, czyli średni koszt likwidacji 1 zakładu górniczego wynosi 57 584,2 tys. zł.

Biorąc pod uwagę czasokres likwidacji kopalń można zauważyć, że jeżeli likwidacja kopalni prowadzona była w okresie od 6 do 9 lat to udział procentowy kosztów zadań likwidacyjnych w kosztach ogółem kształtuje się w granicach średnio od 36 % do 75 %, natomiast likwidacja prowadzona w okresie od 1 do 5 lat powoduje, że udział procentowy ww. kosztów jest wyższy i kształtuje się w granicach średnio od 55 % do 88 %.

W przypadku kształtowania się udziału pozostałych kosztów związanych z likwidacją w kosztach ogółem można stwierdzić, że im dłuższy jest czas likwidacji kopalni, tym udział tych kosztów był większy. Oznacza to, że likwidując kopalnię w krótszym czasie zaangażowane środki finansowe mogą być wykorzystane bardziej efektywnie, tj. na rzeczywistą likwidację zakładów górniczych, a nie na rosnące koszty towarzyszące tej likwidacji, w przypadku likwidacji kopalni w dłuższym okresie.

Udział kosztów rekultywacji terenów pogórnich i naprawiania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego w kosztach likwidacji ogółem wynosi średnio 10 %.

Udział kosztów poszczególnych grup zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń w kosztach likwidacji ogółem w okresie obowiązywania programu przedstawiono w tablicy 39.

Średnie jednostkowe koszty niektórych zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń w okresie realizacji programów likwidacji kształtują się następująco: likwidacja wyrobisk korytarzowych 122,0 zł/m, szybów i szybików 1 335,1 zł/m, obiektów powierzchniowych 73 443,8 zł/szt., prace zabezpieczające oraz przedsięwzięcia zapobiegające zagrożeniom związanym z likwidacją zakładu górniczego 691 262,0 zł/zadanie, zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym 775 150,9 zł/zadanie.

Ze względu na odmienną specyfikę każdej kopalni, wysokość kosztów jednostkowych zadań w poszczególnych kopalniach jest zróżnicowana. Wysokość kosztów zależy od rodzaju wykonywanych zadań, od technologii likwidacji przewidzianych w projektach zatwierdzonych przez stosowne urzędy górnicze, uwzględniające uwarunkowania geologiczne, rodzaje materiałów stosowanych do likwidacji oraz konstrukcji obiektów, a także od zagrożeń występujących w likwidowanych kopalniach.

Koszty jednostkowe zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń – termin zakończenia całkowitej likwidacji kopalń wg zaakceptowanych programów likwidacji przedstawiono w tablicy 40.

3.1. Zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym.

Zgodnie z ustawą z dnia 04.02.1994 r. Prawo geologiczne i górnicze, w przypadku likwidacji zakładu górniczego, przedsiębiorca zobowiązany jest do zabezpieczenia sąsiednich złóż kopalni oraz do przedsięwzięcia niezbędnych środków chroniących wyrobiska sąsiednich zakładów górniczych, a więc między innymi prowadzenie odwadniania w kopalniach. Przeprowadzona analiza warunków hydrogeologicznych Kopalń Górnosląskiego Zagłębia Węglowego wykazała istnienie licznych połączeń hydraulicznych pomiędzy poszczególnymi kopalniami. Połączenia te są zarówno bezpośrednie jak i powstałe w strefie zaburzeń

tektonicznych lub w obrębie zniszczonych wpływami górnictwymi filarów granicznych, oddzielających wyrobiska sąsiadujących ze sobą kopalń.

W trakcie likwidacji, w kopalniach prowadzony jest proces dostosowania systemu odwadniania poszczególnych kopalń do potrzeb po likwidacji. Uproszczenie systemu odwadniania polega najczęściej na zmniejszaniu ilości pompowni głównych. W przypadku likwidacji grupy kopalń sąsiednich zachodzi konieczność dalszego uproszczenia systemów odwadniania poszczególnych zlikwidowanych kopalń, np. przez wyznaczenie jednej lub kilku kopalń, które przejmą dopływ wód dołowych z pozostałych likwidowanych kopalń. W przeciwnym wypadku, głównie z uwagi na ochronę kopalń sąsiednich, należałoby utrzymywać prawie w każdej zlikwidowanej kopalni dołowe pompownie głównego odwadniania.

Z uwagi na powyższe, dalsze uproszczenie systemów odwadniania w poszczególnych likwidowanych kopalniach i związane z tym obniżenie kosztów wymagało integracji tych kopalń. Dla rozwiązania przedstawionych problemów odwadniania likwidowanych kopalń wykonano pracę naukowo – badawczą pt. „Centralny system odwadniania kopalń w północno – wschodniej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego”, przez Zespół Akademii Górniczo – Hutniczej w Krakowie pod kierunkiem prof. Andrzeja Szczepańskiego”. Z wniosków pracy wynikała potrzeba integracji poszczególnych likwidowanych kopalń, w których występuje konieczność zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, poprzez zastąpienie stacjonarnego systemu głównego odwadniania w niektórych kopalniach systemami głębinowymi z użyciem pompowych agregatów głębinowych, zabudowanych w szybach. Przy zastosowaniu pompowania głębinowego przewidziano możliwość obniżenia wysokości pompowania oraz czasowego zaprzestania odwadniania i w rezultacie obniżenia kosztów w likwidowanych kopalniach. Począwszy od 1998 r., w uzasadnionych przypadkach, wykonywana jest w niektórych likwidowanych kopalniach przebudowa systemów głównego odwadniania ze stacjonarnego na głębinowy. Dotychczas uruchomiono pompownie głębinowe w kopalniach: „Porąbka – Klimontów”, „Sosnowiec”, „Paryż”, „Gliwice”, „Grodziec”, „Katowice” i „Niwka – Modrzejów”.

W celu integracji systemów odwadniania oraz kierując się celami zawartymi w korekcie Programu Rządowego „Reforma Górnictwa Węgla Kamiennego w Polsce w latach 1998 – 2002”, Zarząd Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. w dniu 22.08.2000 r. utworzył zakład pod nazwą „Centralny Zakład Odwadniania Kopalń”.

Strukturę „Centralnego Zakładu Odwadniania Kopalń” tworzą 3 ruchy:

- Ruch I Wschód obejmujący rejony pompowania wyposażone w pompownie stacjonarne „Saturn”, „Jan Kanty”, „Siemianowice”, wyposażone w pompownie głębinowe „Sosnowiec”, „Porąbka – Klimontów”, „Katowice”, „Niwka – Modrzejów”, „Paryż” i „Grodziec”, gdzie aktualnie trwa retencjonowanie wód dołowych,
- Ruch II Zachód obejmujący rejony pompowania wyposażone w pompownie stacjonarne „Pstrowski”, „Szombierki”, „Powstańców Śląskich – Bytom I” oraz „Gliwice” wyposażone w pompownię głębinową,
- Ruch III Południe obejmujący Rejon „Dębieńsko” z pompownią stacjonarną oraz rejon „Nowa Ruda”, gdzie trwa retencja wód.

Konieczność utrzymywania ww. rejonów wynika:

- Rejon „Saturn” zabezpiecza przed zagrożeniem wodnym bezpośrednio rejon „Siemianowice” a pośrednio ZG „Bytom II” i ZG „Piekary”. Odwadnianie wymaga utrzymywania 5640 m wyrobisk korytarzowych, 2 szybów oraz 2 rozdzielni głównych. Dopływ naturalny w 2004 r. wynosił średnio 22,2 m³/min,
- Rejon „Sosnowiec” zabezpiecza przed zagrożeniem wodnym KWK „Kazimierz – Juliusz” Sp. z o.o. Dopływ naturalny w 2004 r. wynosił 6,75 m³/min,

- Rejon „Porąbka – Klimontów” zabezpiecza przed zagrożeniem wodnym KWK „Kazimierz – Juliusz”. Dopływ naturalny wynosi ok. 5,47 m³/min.
- Rejon „Paryż” zabezpiecza przed zagrożeniem czynną kopalnię „Kazimierz – Juliusz”. Dopływ naturalny w 2004 r. wynosił ok. 12,34 m³/min,
- Rejon „Katowice” zabezpiecza Kopalnię „Staszic”. Średni dopływ wynosił w 2004 r. 5,37 m³/min.
- Rejon „Niwka – Modrzejów” zabezpiecza KWK „Mysłowice”. Dopływ wód w 2004 r. wynosił 9,52 m³/min,
- Rejon „Siemianowice” zabezpiecza przed zagrożeniem wodnym ZG „Bytom II” i ZG „Piekary”. Średni dopływ do wyrobisk w 2004 r. wynosił 23,94 m³/min,
- Rejon „Gliwice” zabezpiecza czynną kopalnię „Sośnica”. Dopływ naturalny do wyrobisk w rejonie wynosił 5,79 m³/min,
- Rejon „Pstrowski”. Utrzymywanie systemu odwadniania związane jest z zabezpieczeniem ZG „Bytom III” przed zagrożeniem wodnym. Dopływ naturalny w 2004 r. wynosił 13,96 m³/min,
- Rejon „Szombierki” zabezpiecza przed zagrożeniem wodnym kopalnie ZG „Centrum” i ZG „Bytom III”. Dopływ naturalny do wyrobisk wynosił w 2004 r. średnio 2,33 m³/min,
- Rejon „Powstańców Śląskich – Bytom I” zabezpiecza ZG „Bytom III” i ZG „Centrum” przed zagrożeniem wodnym. Średni dopływ wód naturalnych w 2004 r. wynosił 2,92 m³/min.
- Rejon „Jan Kanty”. Utrzymywany jest system odwadniania stacjonarnego ochraniający przed zagrożeniem wodnym ZGE „Sobieski – Jaworzno III”. Średni dopływ naturalny w 2004 r. wynosił 26,48 m³/min,
- Rejon „Dębieńsko”. Utrzymywanie stacjonarnego systemu odwadniania związane jest z zabezpieczeniem czynnej kopalni „Szczygłowice” przed zagrożeniem wodnym. Średni dopływ do wyrobisk w 2004 r. wynosił 11,8 m³/min.

Dodatkowo, oprócz ww. rejonów odwadniania Zakładu „CZOK”, zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym realizowane jest przez Zakłady SRK S.A., w których prowadzona jest likwidacja kopalń, tj. KWK „Katowice – Kleofas” i ZG „Bytom II” oraz przez Zakłady BSRK Sp. z o.o., w których realizowane są działania wykonywane po zakończeniu likwidacji kopalń, tj. KWK „Jowisz” i KWK „Powstańców Śląskich – Bytom I”.

- W KWK „Katowice – Kleofas” utrzymywanie systemu odwadniania zabezpiecza przed zagrożeniem wodnym KWK „Śląsk”, a w dalszej kolejności KWK „Wujek”. Dopływ wód naturalnych wynosi średnio 6,3 m³/min.
- ZG „Bytom II” zabezpiecza przed zagrożeniem wodnym kopalnie „Bobrek – Centrum” i ZG „Piekary”. Dopływ naturalny wód do wyrobisk ZG „Bytom II” wynosi 6,0 m³/min.
- KWK „Jowisz” zabezpiecza przed zagrożeniem wodnym ZG „Piekary”. Dopływ naturalny wynosi od 0,2 do 0,5 m³/min.
- KWK „Powstańców Śląskich – Bytom I”
BSRK Sp. z o.o. Zakład KWK „Powstańców Śląskich – Bytom I” tworzą byłe kopalnie: „Powstańców Śląskich” Sp. z o.o., ZG „Bytom I” Sp. z o.o., KWK „Centrum – Szombierki” Sp. z o.o., KWK „Rozbark” Sp. z o.o., KWK „Bobrek – Miechowice” Sp. z o.o. i KWK „Pstrowski - Jadwiga”.

Wody dopływające z rejonów: „Powstańców Śląskich – Bytom I” i „Centrum – Szombierki” pompowane są przez „Centralny Zakład Odwadniania Kopalń”, natomiast dopływ wód dołowych z rejonu „Bobrek – Miechowice” w ilości

4,0 m³/min wypompowywany jest przez czynny zakład KWK „Bobrek – Centrum”, a koszty z tego tytułu ponosi KWK „Powstańców Śląskich – Bytom I”.

W celu ewentualnego zmniejszenia nakładów finansowych z dotacji budżetowej, ponoszonych na zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym w trakcie likwidacji i po zakończeniu likwidacji kopalń wykonany został, w nawiązaniu do założeń ujętych w opracowaniu Głównego Instytutu Górnictwa pt. „Masterplan – techniczno – ekonomiczna analiza odwadniania zlikwidowanych kopalń GZW”, „Program wdrożenia działań zalecanych w opracowaniu GIG”. W opracowaniu GIG przedstawiono 4 warianty przyszłego funkcjonowania systemu odwadniania:

- wariant I dotyczący usprawnienia i modernizacji obecnego systemu odwadniania z uwzględnieniem kopalń likwidowanych „Katowice – Kleofas” i ZG „Bytom II” oraz w perspektywie ewentualnie przewidzianej do likwidacji KWK „Polska – Wirek”,
- wariant II – zmiany systemu odwadniania w wyniku likwidacji wszystkich kopalń bytomskich do końca 2010 r.,
- wariant III – zmiany systemu odwadniania w wyniku likwidacji KWK „Kazimierz – Juliusz” w 2014 r.,
- wariant IV to kombinacja wariantu II i III (likwidacja kopalń bytomskich oraz KWK „Kazimierz – Juliusz”.

Program został przedstawiony Ministerstwu Gospodarki, z propozycją wdrożenia optymalnych rozwiązań w zakresie upraszczania odwadniania zlikwidowanych kopalń w okresie do 2010 r. W każdym przypadku proponowanych w „Programie...” uproszczeń, w szczególności dotyczących przekierowania wód do czynnych zakładów górniczych i likwidacji funkcjonujących rejonów odwadniania, niezbędne jest dokonanie uzgodnień pomiędzy zainteresowanym zakładami górniczymi (wymóg obowiązujących przepisów) oraz uzyskania pozytywnej opinii Komisji ds. Zagrożeń Wodnych przy WUG.

Na zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym w kopalniach zlikwidowanych (działania polikwidacyjne) oraz likwidacyjnych zostały poniesione koszty:

- 2002 r.	116 515,0 tys. zł,
- 2003 r.	127 803,5 tys. zł,
- 2004 r.	127 653,3 tys. zł,
- 2005 r.	128 837,3 tys. zł,
- 2006 r.	137 810,3 tys. zł,
- 2007 r.	152 925,6 tys. zł,
- 2008 r. (I półrocze)	<u>66 881,4 tys. zł.</u>
Razem lata 2002-I półrocze 2008	858 426,4 tys. zł

Ilości wypompowywanych wód dołowych z zakładów SRK S.A. i BSRK Spółka z o.o. w poszczególnych latach wynoszą:

- 2002 r.	85,13 mln m ³ ,
- 2003 r.	79,09 mln m ³ ,
- 2004 r.	80,22 mln m ³ ,
- 2005 r.	79,09 mln m ³ ,
- 2006 r.	82,80 mln m ³ ,
- 2007 r.	86,08 mln m ³ ,
- 2008 r. (I półrocze)	<u>42,76 mln m³.</u>
Razem lata 2002-I półrocze 2008	535,17 mln m ³ .

Wysokość kosztu jednostkowego wypompowania 1 m³ wody dołowej (ok. 1,60 zł/m³ w latach 2002 – I półrocze 2008) zależy głównie od systemu odwadniania (stacjonarny lub głębinowy), wielkości dopływu naturalnego, wysokości podnoszenia, typu i mocy pomp, złożoności systemu odwadniania i wentylacji oraz ponoszonych aktualnie dodatkowych kosztów prac związanych z upraszczaniem systemów odwadniania.

4. Rekultywacja terenów pogórnich oraz naprawianie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego.

4.1. Rekultywacja terenów pogórnich.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. z późn. zmianami Prawo geologiczne i górnicze (rozdz. 5, art.80, pkt 5), w razie likwidacji zakładu górniczego przedsiębiorca jest zobowiązany przedsięwziąć niezbędne środki w celu ochrony środowiska oraz rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej. W latach 1994- I półrocze 2008 r. wykonywano rekultywację terenów pogórnich na obszarze 1 409,0 ha. Koszty wykonywania rekultywacji wynosiły w tym okresie 127 482,6 tys. zł, natomiast wykorzystano dotację na ten cel w wysokości 124 225,2 tys. zł.

4.2. Naprawianie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego.

Zgodnie z ww. ustawą przedsiębiorca górniczy zobowiązany jest także do naprawienia szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego.

Eksploatacja podziemna pokładów węgla powoduje naruszenie panującego w górotworze stanu równowagi, wskutek czego skały z otoczenia wybranego pokładu węgla kamiennego przemieszczają się w stronę pustki poeksploatacyjnej. Po zainicjowaniu procesu deformacji górotworu nad wybieranym pokładem węgla, wpływy eksploatacji obejmują coraz wyższe warstwy górotworu, a napięcie skał w kształcie niecki obniżeniowej przemieszcza się na powierzchnię. Eksploatacja górnicza wpływa niekorzystnie na obiekty powierzchniowe. Powstają wtedy uszkodzenia obiektów, co obniża komfort ich użytkowników. Skutki eksploatacji górniczej uwiadcniają się: w budynkach mieszkalnych, gospodarczych, przemysłowych i użyteczności publicznej, w podziemnych i naziemnych liniach sieci gazowych, wodociągowych, ciepłowniczych, energetycznych i teletechnicznych, w ciekach i zbiornikach wodnych, powodując również powstanie bezodpływowych niecek.

Szkodą wyrządzoną ruchem zakładu górniczego może być:

- uszkodzenie obiektu budowlanego (budynku i budowli) oraz infrastruktury technicznej spowodowane wpływami eksploatacji górniczej,
- strata w nasadzeniach, zasiewach i uprawach spowodowaną uszkodzeniem gruntu rolnego i leśnego będącego pod wpływem eksploatacji górniczej,
- uszkodzenie ruchomości spowodowane wpływami eksploatacji górniczej,
- utrata korzyści (poniesienie strat) w związku z powstaniem szkody górniczej,
- konieczność wykonania dodatkowych zabezpieczeń obiektu przed wpływami eksploatacji górniczej,
- inny uszczerbek, w odniesieniu do którego udowodniono związek przyczynowy z ruchem zakładu górniczego.

„Poszkodowanym” może być osoba fizyczna lub prawna, która wskutek ruchu zakładu górniczego poniosła szkodę.

W latach 1994 – I półrocze 2008 r. naprawiono szkody w 5 126 obiektach. Koszty napraw wynosiły w tym okresie 210 136,1 tys. zł, natomiast wykorzystano dotację na ten cel w wysokości 195 156,4 tys. zł.

Podmioty realizowały zadania polegające na wypłacie odszkodowań i zwrocie poszkodowanym uzasadnionych poniesionych nakładów w budownictwie zastępczym, naprawie szkód w budynkach mieszkalnych oraz gospodarczych w obiektach sakralnych, budynkach i obiektach przemysłowych i użyteczności publicznej. Realizowane zadania polegały również na naprawie nawierzchni ulic, chodników, sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, mostów i cieków wodnych szkód w uprawach rolnych i leśnych, a także utrzymywaniu przepompowni (likwidacja zalewisk).

Z uwagi na ograniczone środki budżetowe, które w pierwszej kolejności przeznaczone są na likwidację zakładów górniczych i zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym oraz brak dostatecznych środków własnych likwidowanych kopalń, rekultywacja terenów pogórnich oraz naprawianie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego wykonywana jest tylko w niezbędnym zakresie. W związku z tym, po zakończeniu likwidacji zakładów górniczych w okresie objętym programami wykonywane są w dalszym ciągu prace rekultywacyjne i naprawianie szkód w ramach działań polikwidacyjnych.

IV. Podsumowanie

1. W okresie obowiązywania programów likwidacji zaakceptowanych przez ministra właściwego ds. gospodarki zlikwidowano zakłady górnicze w 31 kopalniach węgla kamiennego.
2. Proces likwidacji kopalń węgla kamiennego rozpoczął się z początkiem 1991 r. Głównym celem likwidacji kopalń było eliminowanie nierentownych zdolności wydobywczych kopalń. W większości likwidowanych kopalń udostępnione zasoby operatywne uległy wyczerpaniu, a inwestowanie w udostępnienie nowych zasobów, w porównaniu z innymi kopalniami czynnymi, było wysoce nieefektywne. Proces likwidacji wspomagany był dotacją z budżetu państwa. Prace likwidacyjne wykonywano na podstawie opracowanych przez kopalnie programów i rocznych planów likwidacji zakładów górniczych zaakceptowanych przez ministra właściwego do spraw gospodarki.
3. W latach 1994 - I półrocze 2008 r. koszty likwidacji ogółem 31 kopalń węgla kamiennego wynoszą 2 985 898,2 tys. zł, czyli średni koszt likwidacji 1 kopalni kształtuje się na poziomie 96 319,3 tys. zł, natomiast koszty likwidacji 1 zakładu górniczego, tj. likwidacji wyrobisk korytarzowych, szybów i szybików, zabezpieczenia wyrobisk, obiektów powierzchniowych, prac zabezpieczających, zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym, utrzymania obiektów do czasu ich likwidacji, opracowań związanych z likwidacją wynoszą 1 785 109,6 tys. zł, czyli średni koszt likwidacji 1 zakładu górniczego wynosi 57 584,2 tys. zł.
4. Średnie jednostkowe koszty niektórych zadań wykonywanych w trakcie likwidacji kopalń w okresie realizacji programów likwidacji kształtują się następująco: likwidacja wyrobisk korytarzowych 122,0 zł/m, szybów i szybików 1 335,1 zł/m, obiektów powierzchniowych 73 443,8 zł/szt., prace zabezpieczające oraz przedsięwzięcia zapobiegające zagrożeniom związanym z likwidacją zakładu górniczego 691 262,0 zł/zadanie, zabezpieczenie kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym 775 150,9 zł/zadanie.
5. Ze względu na odmienną specyfikę każdej kopalni, wysokość kosztów jednostkowych zadań w poszczególnych kopalniach jest zróżnicowana. Wysokość kosztów zależy od

rodzaju wykonywanych zadań, od technologii likwidacji przewidzianych w projektach zatwierdzonych przez stosowne urzędy górnicze, uwzględniające uwarunkowania górniczo-geologiczne, rodzaje materiałów stosowanych do likwidacji oraz konstrukcji obiektów, a także od zagrożeń występujących w likwidowanych kopalniach.

6. Zgodnie z ustawą z dnia 04.02.1994 r. „Prawo geologiczne i górnicze”, w przypadku likwidacji zakładu górniczego, przedsiębiorca zobowiązany jest do zabezpieczenia sąsiednich złóż kopalni oraz do przedsięwzięcia niezbędnych środków chroniących wyrobiska sąsiednich zakładów górniczych, a więc między innymi prowadzenie odwadniania w kopalniach zlikwidowanych i likwidowanych. W celu zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym ze strony kopalń zlikwidowanych i będących w likwidacji, rocznie wypompowuje się ponad 80 mln m³ wód dołowych. Średnioroczny koszt zabezpieczenia kopalń sąsiednich przed zagrożeniem wodnym w latach 2002 – I półrocze 2008 wynosi ok. 122 632,3 tys. zł. Koszt jednostkowy wypompowania 1 m³ wody dołowej (ok. 1,60 zł/m³ w latach 2002 – I półrocze 2008) zależy głównie od systemu odwadniania (stacjonarny lub głębinowy), wielkości dopływu naturalnego, wysokości podnoszenia, typu i mocy pomp, złożoności systemu odwadniania i wentylacji oraz ponoszonych aktualnie dodatkowych kosztów prac związanych z upraszczaniem systemów odwadniania.
7. Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. z późn. zmianami Prawo Geologiczne i górnicze (rozdz. 5, Art.80, pkt 5), w razie likwidacji zakładu górniczego przedsiębiorca jest zobowiązany przedsięwziąć niezbędne środki w celu ochrony środowiska oraz rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej. W latach 1994-I półrocze 2008 r. wykonywano rekultywację terenów pogórniczych na obszarze 1 409 ha. Koszty wykonywania rekultywacji wynosiły w tym okresie 127 482,6 tys. zł, natomiast wykorzystano dotacje na ten cel w wysokości 124 225,2 tys. zł.
8. Zgodnie z ww. ustawą przedsiębiorca górniczy zobowiązany jest także do naprawienia szkód wyrządzonych ruchem zakładu górniczego. Łącznie, kopalnie będące w całkowitej likwidacji w latach 1994-I półrocze 2008 r. na naprawienie szkód w 5 126 obiektach, otrzymały z dotacji budżetu państwa kwotę 195 156,4 tys. zł, przy poniesionych kosztach 210 136,1 tys. zł.